

1964

moteris

2

kovas
balandis

L I E T U V I J U M O T E R I Ų Ž U P N A I A S

T U R I N Y S

E. Matienė	Motina, meilė ir kančia	1
Dr. K. Bučmys, OFM	Marija ir krikščionybės vienybė	3
G. Valiulienė	Mamai (eil.)	4
V. Mačernis	Šeštoji vizija	5
D. Sadūnaitė-Sealey	Pavasari (eil.)	7
I. Motekaitienė	Pavasario muzika, Naktis (eil.)	7
M. Aukštaitė	Ifigenija	8
G. Ivaškienė	Keletas priekaištų lietuvei katalikei	11
T. Gečiauskienė	Lietuvė katalikė ir katalikų akcija	13
	Netekus VLIKo pirmininko dr. A. Trimako	16
• Vaiko auklėjimas	Veda D. Petrutytė	17
	Tvarka ir jos reikšmė auklėjimui	19
• Organizacinė veikla		20
• Mokykla ir jaunimas		21
• Knygos	A. Kutka — Premijos ir vaikų literatūra	
	E. Čekienė — V. Nagius-Nagevičius	
	Kun. A. Vaseris — Australija ir lietuviai	23
• Gėlės	Agr. V. Dailydė — Gėlės ir parazitai	
	Iz. M-tė — Chrizantemos	25
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	27
• Šeiminių kampelis	Veda A. Rusinienė	27

ILIUSTRACIJOS

E. Skapaitė-Rudzaitienė	Šv. Mergelė	1
Rafaelis	Sikstino Madona	3
A. Skirutytė	Mano gimtinės daina	5
N. Meškytė	Mergaitė su gėle	7
V. Sledzinskas	Senutė veria adatą	9
K. Ruseckas	Vilnietė mergaitė su verbom	10
K. Kollwitz	Motina ir vaikas	12
A. Korsakaitė	Jūratė ir Kastytis	15

“MOTERIS” Lietuvių Moterų žurnalas Nr. 2 (38) 1964 m.
 Leidėjos: Kanados Lietuvių Katalikų Moterų Draugija.
 Vyr. redaktorė: Izabelė Matusevičiūtė.
 Administratorė: Bronė Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė “Žiburių” Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis ir meninė priežiūra N. Kulpavičienės. Atskiro numerio kaina 75 ct. Prenumerata metams \$4.00.

“MOTERIS”, Lithuanian Women's Magazine. 1964. No. 2 (38).
 Printed by “The Lights” Printing and Publishing Co. Limited in Toronto. Single copy 75 c.

MOTINA, MEILĖ IR KANČIA

ELENA MASAITIENĖ

Sakoma, kad kai Dievas kūręs pasaulio šedevrus, paskutinę sutvėręs motinos širdį. Savo sukurtajam pasauliui šviesti, šildyti ir visokiai gyvybei joje palaikyti, Dievas danguje įžiebęs saulę, o savo išrinktosios žmonių giminės džiaugsmui Jis padovanojęs motinos širdį. Be saulės spindulio visokia gyvybė mirtų, be motinos širdies ši žemė būtų tuščia, šalta ir nyki.

Motinos vardas nuo senų laikų žmogaus lūpose ir jo kūryboje buvo tariamas su didele meile ir pagarba. Didieji mokslininkai, rašytojai, poetai, muzikai, visuomenininkai, garsieji vienuoliai-ės mylėjo, vertino ir gerbė, didžiavosi savo motinomis ir daugelis jų įamžino motinos meilės atminimą savo kūryboje, muzikoje, mene, šventame gyvenime. Mūsų senose dainose ir poezijoje randame laimę vadinant motinos vardu; pavasario kvepiantį dvelkimą, palygintą su motinos glamonėjimais ir lakštingalos maldą – su josios ilgesiu. Visa, kas žmogui yra brangiausia, vertingiausia, vadiname motinos vardu: Motina Bažnyčia, Motina tėvynė, Motina žemė. Atrodo, kad gražesnio pagyrimo kaip motina nėra. Todėl ir kalbėti apie ją nėra lengva: kiek bekalbėtume, ką berašytume apie ją, vis, atrodo, permaža, perblanku, peršalta.

Kai meilės sušildyta žmogaus širdis jieškojo būdo ir laiko parodyti dėkingumą ir pagarbą žemės motinai, tam parinko gegužės mėnesį. Patį gražiausią iš visų dvylikos mėnesių! Tai pats gražiausias ir sodriausias pavasario žydėjimo laikas. Taip būdingas ir tinkantis motinos vardo prasmei ir grožiui. Be to, šis mėnuo jau nuo seniai yra paskirtas Dangiškajai Motinai – Marijai – visų motinų Motinai. Motina Marija ir žemės motina yra dvi seserys, kurios dažnai atsiremia į viena kitą, jieško, ilgisi viena kitos ir suradusios džiaugiasi, guo-

SV. MERGELE

E. SKAPAITĖ-RUDZAITIENĖ

džiasi, mylisi, supranta. Kai žemės motinos kančia išauga į skausmo milžiną ir jos mažytė širdis nebemato išeities, neberanda jokios vilties savo kentėjimuose, rūpestyje, tada vos ištarus Marijos vardą, Dangiškoji Motina skubiai ir su meile pasilenkia prie žemiškosios motinos, parodo jai septyniais kalavijais sužeistą savo širdį ir abi motinos supranta viena kitą.

Meilė ir kančia, kaip dvi sunertos rankos, apglėbia ir palaiko, kas gyvenime gražiausia, vertingiausia. Šie du kvapiausi žiedai gražiausiai yra pražydę tikros — geros motinos širdy. Tik dėl šitų jos širdies gėlių motina ir yra mylima, vertinama, gerbiama, sekama. Dažnai juk dukra nori būti panaši į savo motiną, sūnus nori surasti sau žmoną tokią, kaip jojo motina.

Gyvenimas mus moko, kad kas daug myli, daug ir kenčia. Ir Kristus atėjo į žemę iš meilės žmogui. Jo gyvenimas žemėje buvo viena didelė nesibaigianti meilė. Tačiau toji meilė labiausiai ir gražiausiai pražydo, kai ji buvo nukryžiuota. O Kristaus Motina Marija: Nekaltai Pradėta, šventa, paties Dievo sau už Motiną pasirinkta. Bet kurios gi žemės motinos meilė ir kančia galėtų prilygti tai Septynių Skausmų Motinai, į kurios širdį yra subėgę, tarsi, viso pasaulio, visų amžių skausmai? Marija, būdama paties Dievo Motina, neišvengė skausmo. Tuo labiau kiekviena žemės motina negali pabėgti nuo skausmo ir kančios. Meilėje ir kančioje motina gimdo savo kūdikį, meilėje ir susirūpinime stebi jo pirmuosius žingsnius, meilėje ir nerime mato jį siurbiantį į gyvenimą — puolantį, bandantį keltis. Dažnai ji yra bejėgė padėti savo vaikui, kaip Marija savo kryžiuojamam Sūnui. Tada tai ir išauga motinos skausmas gilus, kaip jūra ir platus, kaip okeanas. Tada tai žemės motina labiausiai priartėja į Septynių Skausmų Motiną — savo Skausmo Seserį.

Tokia neegoistinė meilė žmogaus širdį neužmuša, nesužlugdo, bet ją lyg pašvenčia, pagražina, paskaidrina, pakelia augštin, kad visi ją pamatytų, pasigrožėtų, pasimokytų. Motinos Diena ir yra skirta parodyti tą gražiąją, tyrąją motinos širdį. Tos motinos, kurios gimdo, augina, auklėja savo vaiką ne tik sau, savo džiaugsmui bei pasitenkinimui, senatvės paguodai, bet pirmoje eilėje jį ruošia jį Dangui, savajai tėvynei ir visos žmonijos gerovei.

Tokių motinų Lietuva turėjo apščiai. Ir tik tokių motinų sūnūs ir dukros buvo pajėgūs sutraukti ilgus amžius Lietuvą varžiusius pančius — svetimųjų jungą ir prikelti Lietuvą laisvam, nepriklausomam gyvenimui. Tačiau Dievo apvaizdos buvo skirta taja išsikiovota laisve tesidžiaugti vos dvidešimt metų. Bet per tuos, palyginti, trumpus metus lietuvių motina savo pareigą tėvynei atidavė su kaupu. Vargdama, aukodamasi, visko atsižadėdama siuntė savo vaikus į mokyklas, universitetus, akademijas. Ir Lietuva sužydo gražiausiais jaunystės žiedais: laisve, energija, veržlumu ir daina. Paskui atėjo didžiojo siaubo dienos. Raudonasis maras užplūdo, sutrypė ir išniekino jaunutės Lietuvos grožį, džiaugsmą ir Rachelės rauda nenumaldomai pravirkdė lietuvių motiną. Septyni kalavijai sumigo į kiekvienos motinos širdį, matant savo sūnus — dukras sukištus į kalėjimus, tremiamus į Sibiro taigas ir skausmo klaidžiojimo besišaukiančius mirties — išgelbėtojos.

Siaubas, baimė ir noras išlikti gyviems nemažą dalį lietuvių padarė pabėgėliais, tremtiniais, benamiais. Ir pabyrą lietuviai beveik po visą pasaulį! Didžiausioji dalis atsiranda visokių laisvių krašte — Amerikoje. Mažytės, vienalytės Lietuvos motina atsiduria didžiulio milžino glėbyje. Viskas čia jai svetima: aplinka, kalba, papročiai, kultūra. Neįprastas darbas fab-

rike, valymas įstaigų, patarnavimas šeimose ją apglušina pradžioje. Bet greitai ji perpranta, išsitiesia ir šoka gyventi, kurtis. Renka savo vaikams mokyklas, siunčia į jas su baimė ir nerimu, nes jose nėra nieko lietuviško. Atspėdama, nepailsdama moko savo vaikus lietuvių kalbos pati, maldauja, verčia juos bent namie kalbėti tik lietuviškai. Atsiradus lituanistinėms mokykloms, daugelis motinų veža savo vaikus į jas net iš didelių nuotolių. Lietuvybei ir katalikybei išlaikyti organizuoja, ragina juos į jaunimo organizacijas: ateitininkus, skautus, siunčia į lietuviškas stovyklas ir pan. Lietuvė motina ir čia nenuleidžia rankų, nepraranda sveikos lietuviškos nuotaikos, tikėdama, kad jos šeima, išlikdama lietuviška, bus taip pat labiau vertinga ir naudinga mus priglaudusiai Amerikai.

Amerika — visokių galimybių kraštas. Viskas čia gausiai varva, tik laiko visiems labai šykštu. Bet lietuvių motina vistiek jo suranda ir šalia savo šeimos reikalų turi laiko ir noro lietuviškos kultūrinės organizacijoms, kurių gana gražus skaičius jų rūpesčiu ir energija ir darbu čia atsikuria ir gana gražiai veikia. Garbė ir padėka toms moterims — motinoms, kurios vienaip ar kitaip, pagal savo sugebėjimą, supratimą, išsilavinimą padeda stumti lietuviybės vežimą.

Motinos Dienos idėja ir yra skirta pamatyti ir įvertinti moterį — motiną ir kartu jai padėkoti už jos neišsakomai didelę meilę savo vaikui, savo šeimai, savo tautai ir visai vargstančiai žmonijai, nes geros motinos širdis išgirsta taip pat vienuolynų, misijų, Bažnyčios šauksmą ir savo malda ir skatiku skuba į pagalbą viso pasaulio vargui. Gera motina yra tikra Kristaus pasiuntinė šioje žemėje — į jos širdį subėga ne tik jos vaiko, vyro, šeimos, tautos, bet ir viso pasaulio reikalai, rūpesčiai. Ji — Meilės karalienė. Visų meilių išdas. Dirbanti, skubanti Morta ir kartu Marija ašaromis plaunanti Kristaus kojas.

Kalbant apie motinas turime nepamiršti, kad pasaulyje yra dviejų rūšių motinos: fizinės ir dvasinės motinos. Jų abiejų reikšmė ir vertė susikerta, susijungia, viena kitą papildoma, paremia. Tai dešinioji ir kairioji ranka. Tiesa, dvasinių motinų rankos neglamonėjo nuosavo kūdikio, nesupo jo nemigo naktimis, nebudėjo prie sergančiojo lovelės, neklykė apkabinusi karstelio. Tačiau, Dievas ir į jų širdis pripylė lygiai tiek pat meilės jėgos, aukos, supratimo ir sugebėjimo vaiką mylėti, suprasti ir juo rūpintis. Pažiūrėkime į mūsų lietuviškųjų vienuolynų veiklą, jų darbą, rūpesčius, pasiaukojimą. Argi jos nėra tikros motinos? Pamatykime ir tą pasišventėlę visuomenės veikėją, visokią gyvenimo "skylių" lopytoją, neištekęjusią lietuvių. Argi ji nėra vertinga dvasinė motina? Jų motiniškumas dažnai gali būti net gražesnis, patrauklesnis, kilnesnis už fizinių motinų, nes jos myli, rūpinasi, dirba, aukojasi dėl joms "svetimo" vaiko.

Kaip dangų puošia žvaigždės, taip žemę gražina ir džiugina tikrai vertingos motinos. Taigi, baigiant kviečiu visas lietuves motinas jungtis į galingą nenutrūkstamą katalikišką lietuvių motinų grandinę, spalvingą juostą ir būti visoms ir visada šios žemės palaima, gaivinančia Dangaus rasa šių dienų klaidžiojančiai žmonijai. Motinos meilė, perėjusi per kančių ugnį tegu šviečia, šildo ir kelia pasaulio akis augštin, į tikrąsias vertybes, kurių nė kandys, nė rūdys sunaikinti negali. Per moterį atėjo į šią žemę nuodėmė, per moterį — Motiną atėjo ir didysis pasaulio atpirkimas — gimė Meilė ir Atleidimas. Per moterį — Motiną teišnyksta iš pasaulio dvasinė tamsa, fizinė ir dvasinė vergija ir greičiau teįsiviešpatauja prisikėlusiojo Kristaus "Ramybė Jums".

MARIJA IR KRIKŠČIONIŲ VIENYBĖ

DR. KORNELIJUS BUČMYS, OFM

(iš ka tik išleistos knygos
"Gegužės mėnuo")

Amerikos katalikų universitete Vašingtone, Mullen bibliotekoje kabo gražus Marijos, kaip kiniečių Madonos, paveikslas, nutapytas ponios Ching-Chin Yee. Paveiksle vaizduojama Marija su Kūdikiu Jėzumi rankose, o apie ją susirinkę smulkios išvaizdos žmonės maldos stovyje. Paveikslas pavadintas "Tremtinių Motina".

Šis Marijai priskiriamas titulas tikrai yra tinkamas, nes ji yra dangiškoji motina visų tikinčiųjų, pasitraukusių ar išvežtų ne tik iš Kinijos, bet taip pat ir iš Lietuvos, bei visų kitų, dabar komunistų persekiojamų, kraštų. Pati Švč. Mergelė, turėdama bėgti su Jėzumi ir šv. Juozapu nuo Erodo persekiojimo, puikiai gali suprasti ir kitų tremtinių dalį.

Marija yra taip pat Motina visų žmonių, kurie per savo pirmuosius tėvus buvo ištremti iš rojus. Kaip Kristaus Mistinio Kūno Motina, ji globoja ir gina juos, grąžindama į dangiškąją tėvynę žemiškosios tremties keliu.

Dar yra ir trečias atvejas, kuriuo Marijai gali būti taikomas šis tremtinių ir pabėgėlių Motinos titulas. Ji yra Motina ir tų nuo Katalikų Bažnyčios vienybės atsiskyrusių narių, kurie dabar priklauso kuriai nors tikibinei grupei šalia bendros avijos ir vieno ganytojo.

Atsiskyrimo laipsnis gali būti ir mažesnis, kaip, pavyzdžiui, Rytų Ortodoksų Bažnyčios, kur pamaldumas į Mariją randa svarbią vietą. Tas atsiskyrimas

yra daug didesnis ten, kur pagarbą ir meilę, katalikų išreikšta Marijai, laikoma tik vienam Dievui priklausančios garbės piktnaudojimu.

Kai apaštalai, septyniolikai metų praslinkus po Jėzaus įžengimo į dangų, rinkosi į Jeruzalę pačiam pirmajam Katalikų Bažnyčios visuotiniam susirinkimui, Marija dar tebegyveno ant šios žemės. Ji buvo tarsi naujosios Bažnyčios globėja ir vadovė. Ji saugojo ir rūpinosi Bažnyčia, Kristaus Mistiniu Kūnu, lygiai kaip mylėjo ir globojo patį Kristų, jam gyvenant žemėje. Lygiai ir dabar Marijos meilė žmonijai ir Bažnyčiai nėra sumažėjusi ir ji yra tikra krikščionių vienybės, o taip pat ir visuotinio Bažnyčios susirinkimo Motina.

Nors gal atrodyti gana keista, vis dėlto yra skaudu tiesa, kad Marija, būdama tarsi tiltas tarp Dievo ir žmonių, kaikam tampa pasipiktinimu ir susivienijimo kliūtimi. Šalia pačios Bažnyčios katalikiškumo sąvokos, didžiausia kliūtis krikščionių suartėjimui yra katalikiškoji pažiūra į Mariją.

Švč. Mergelės Marijos atmetimas nėra charakteringa mūsų amžiaus žymė. Katalikų Bažnyčios istorijoje pastebime, kad beveik kiekviename šimtetyje atsirasdavo priekaištų Marijai ir tikiybinių klaidų jos atžvilgiu.

Jau 110 m. šv. Ignacas, Antijochijos vyskupas perspėjo krikščionis saugotis doceistų, kurie Kristaus Įsi-

kūnijimo paslaptį laikė piktžodžiavimu. Gnosticizmas stengėsi atskirti Kristų nuo Marijos, paneigiant jo žmogiškumą. Arianiečiai ketvirtame šimtmečiu norėjo paneigti, kad Marija buvo Dievo Sūnaus Motina, pripažįstant jai vien tik žmogiškąją Kristaus motinystę.

Visai ne paslaptis, kad protestantų didesnė dalis atmeta katalikų rodomą pamaldumą į Švč. Mergelelę Mariją. Kaikurie net gana smarkiai juo piktinasi ir visai išskiria Marijos vaidmenį iš žmonijos išganymo.

Pasitaiko, kad kurios nors tikybinės grupės nariai, pavyzdžiui, Jehovos Liudininkai, paneigdami pagarbą Marijai, tuo išreiškia tik savo nusistatymą prieš pačią Katalikų Bažnyčią. Tačiau, bendrai paėmus, rimti ir nuosirdūs protestantai daro kliūčių pamaldumui į Mariją vien dėl teologinių nesusipratimų, kurie susidaro savitame Evangelijų aiškinime. Naudinga tad pažinti priežastis, dėl kurių protestantai vengia Marijos.

Pirmutinė protestantų reakcija prieš Mariją iškyla iš Kristaus tarpininkavimo aiškinimo. Pagal Šv. Raštą Kristus yra vienintelis tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Tik per Jį mes gauname gailestingojo Tėvo dovanas. Pagal protestantus, ši Kristaus privilegija yra sumažinama ir aptemdoma katalikų pamaldumu į Mariją.

Protestantai pastebi, kad, pasitikint Marijos nuopelnais ir jos užtarimu, katalikai deda viltis į žmogišką asmenybę, o ne į Dievą, tokiu būdu sužmogindami dieviškąjį tikėjimą. Priklašama, jog katalikai užmirštą patį Evangelijos branduolį, būtent, kad išganymas pasiekiamas vien Kristaus vardu.

Antroji priežastis, dėl kurios protestantai įtarinai žiūri į katalikų teikiamą pagarbą Marijai, tai šventumo sąvokos supratimas. Pilnutinis šventumas yra tik Dievuje. Pagal protestantus, visas žmogaus gyvenimas neišvengiamai yra susijęs su įvairiais apribojimais bei nuodėme. Todėl jų teigimu žmogus, nors ir kaip būtų pažengęs gėrio kelyje, lieka nusidėjėlis. Matydami katalikus gerbiant Marijos šventumą, protestantai įtaria, kad ji yra perdėtai iškeliamą virš žmogui pasiekiamo lygio. Tai veda prie trečios priežasties, paaiškinančios protestantų nepalankumą Marijai.

Protestantams atrodo, kad katalikai garbina Mariją kaip dievišką asmenybę. Iš pirmo požvilgio toks užmetimas gali atrodyti paviršutiniškas. Juk Katalikų Bažnyčia aiškiai teigia, kad yra tik vienas Dievas trijuose asmenyse, gi Marija yra tvarinys, žmogiška asmenybė, priklausanti nuo Dievo. Nors protestantai ir žino šį katalikiškos tiesos išpažinimą, jie pastebi, kad katalikai, vadindami Mariją malonių tarpininke, pasitiekdami ja, laikydami ją paguodos šaltiniu, priskiria žmogui tai, kas yra būdinga tik vienam Dievui.

Katalikai žino, kad šie protestantų priekaištai yra kilę vien iš nesusipratimo, nežvelgiant katalikiškųjų tikėjimo tiesų esmės. Katalikiškas Kristaus išganymo supratimas esminiai skiriasi nuo klasikinės protestantų nuomonės.

Jėzus Kristus yra vienintelis tarpininkas. Jame, ir tik jame Dievas mums yra suteikęs malonės pilnybę. Kaip tik dėl Jo malonės galingumo, Kristus kiekvieną, kurs gyvena Jame, padaro Jo tarpininkavimo dalininku. Ne šalia Kristaus, bet tik Kristuje kiekvienas krikščionis gali tapti dieviško išganymo instrumentu. Kaip tik šioje prasmėje Marija, jos artimų ryšių su Jėzumi dėka, ir yra vadinama malonių tarpininke ir tai ypatingu būdu. Galia, kurią katalikai pripažįsta Marijai, nėra atimama iš Jėzaus Kristaus. Priešingai, Marija tik Jėzuje Kristuje veikia kaip užtarėja, pati aktyviai dalyvavusi atpirkimo aukoje.

Pagal katalikų teologiją, šventumas žmogiškai prigimčiai yra reali galimybė. Žmogiškųjų dorybių nepastovumas ir mūsų prigimties trūkumas yra nepaneigiami. Tai yra gimtosios nuodėmės liekanos. Žmogiškasis silpnumas mažėja su tikros krikščioniškos meilės augimu. Išpažindami, kad Marija yra tobulai šventa, katalikai jos nesudievina ir neiškelia virš žmogiškumo ribos. Ji iškeliamą vien virš puolusios žmonijos padėties, pakeliant ją arčiau Kristaus žmogiškumo. Šis iškelimas, Dievo specialios privilegijos dėka, tai Marijos Nekaltas Prasidėjimas.

Taigi, pagal katalikišką Šv. Rašto tiesų aiškinimą, nei Marijai taikomos privilegijos, nei jai skiriama pagarba jokių būdu jos nepadarą deive. Tik Jėzuje Kristuje ji yra malonių tarpininke, tik Jėzuje Kristuje ji yra šventa.

Betkokia katalikų pagarba, išreikšta Marijai, išreiškiama pačiam Kristui, pačiam Dievui. Gerbdami šią Motiną, mes gerbiame jos Sūnų, iš kurio ji gavo visą savo didybę. Tad ir pagarba bei pamaldumas, išreikšiami Marijai, jokių būdu nesumažina Sūnui teikiamos garbės. Pagaliau, jei Jėzus Kristus, būdamas Dievas, rodė tiek pagarbos savo žemiškajai Motinai, visai yra verta ir teisinga, jog ir mes — žemės sūnūs ir dukros rodytume atsidavimą savo dangiškajai Motinai.

Protestantų Reformacijos vadai, kaip Liuteris, Zvinglis, Knox ar Kalvinas savo atsiskyrimu nuo Katalikų Bažnyčios dar nepaneigė ir nežemino Marijos. Anglijos Henrikas VIII prieš mirdamas taip pat prašė Mišių ir maldų į Mariją už jo sielą. Tiek protestantų, tiek anglikonų atsitraukimas nuo Marijos vystėsi tik daug vėliau, nutolstant nuo iniciatorių dvasios.

Protestantų teologai Evangelijų svarstymuose pastebi, kad Kristaus dovanos pasiekia mus per sakramentus jo Bažnyčioje. Bet jei Kristus, skleisdamas savo išganymo vasių, naudojasi žmonių bendradarbiavimu ir tarpininkavimu, kodėl Jis negalėtų pasirinkti savo Motiną Mariją, kaip artimiausią tarpininkę.

Popiežius Jonas XXIII, krikščionių vienybės troškime pradėdamas antrąjį Vatikano visuotinį Bažnyčios susirinkimą, sudėjo į Mariją visą savo viltį. Ragindamas tikinčiuosius melstis už susirinkimo ir krikščionių vienybės idėjos pasisėkimą, jis kvietė kreiptis į Viešpatį per Marijos užtarimą, kurios Nekaltiausiai Širdžiai Pijus XII paaukojo visą žmoniją.

GAILUTĖ VALIULIENĖ

M A M A I

*Mano motina lyg laumė,
Paryčiais ant kelių pasodinus,
Šiluma savo širdies gijas man pynė,
Ir būrė ateitį dar žemėj niekam nežadėtą.*

*Mano motina lyg žemė,
Pavasari upeliais prasižėrus
Čiurlenimu prikeldama iš miego,
Gaivino žiedą ir gyvybei meilę kėlė...*

*Mano motina — ramybė...
Tarp kapinyno kryžių dulke ji pavirtus,
Vėjui pučiant psalmes gieda
Už žemėje keliaujančią nemirtingą sielą...*

MANO GIMTINĖS DAINA

A. SKIRUTYTĖ

ŠEŠTOJI VIZIJA

VYTAUTAS MAČERNIS

*Sodybą gaubė vasaros šilta naktis, ir snaudė sūtemoj didžiulis sodas.
Kąkur toli girdėjos žemdirbių sodri daina.
Ir žvaigždės didelės į grįžtantį sodybon kelią šviete,
Ir viršum pievų sklaistėsi, lyg balta gėlė, migla.*

— — —

*Sėdėjau kambary ką tik iš tolimos kelionės tėviškėn sugrįžęs.
Ir iš gyvų prisiminimų budo, kėlėsi vaikystė tolima,
O iš senų paveikslų žvelgė į mane veidai senolių rūstūs,
Ir švietė sūtemoj senolės šypsena.
Žiūrėjau praetin... Bet pamažėl sunki galva nusviro ant krūtinės ir išdrikę mintys
Pasikeitė šviesių sapnų srove:
Sapnavos — vaikštau dideliame sode,
Baltučiai žiedlapiai, lyg mažos peteliškės, į žolynus krinta, —
Jos sukasi ir šnabžda ir stipriu kvėpėjimu
Svaigina lyg vynu mane.*

— — —

*Ten sodo vidury, po didele purėta obelim, matau, senolė sėdi.
Jos veidą ir akis nukloja (lyg auksiniai siūlai) per šakas nusvirę spinduliai,
Jos baltus plaukus nežymiai kedena vėjas,
Ir margina rūbus užkritę obelių žiedai.
Aš prieinu arčiau, jinai atsisuka ir pakelia akis:
“Tai tu, sūnel, grįžai namolei?! ... Prieik arčiau ir sėsk šalia.
Kiek aš dienų pralaukiau čia, į kelią žvelgdama tavęs!
Sakyk, ar nepavargai pasaulyje. Sakyk senolei!
Paguosk jos praliūdėtas praliūdėtas dieneles”.*

— — —

Aš sėduos ir tariu: "Senole mano, jei žinotum, kaip aš tavęs pasiilgau...
Sodybos, tų namų, laukų plačiųjų...
Atsimeni, vaikystėje kadais
Mes mėgdavom išeit laukuosna dujen.
O būdavo kaitra. Javų perpus nulinę varpos,
Pakviptę gintaru liepsnodavo miškai ugnį
Ir mėlynam dangui, lyg kaulo pilys gretimų bažnyčių bokštai
Atrodydavo dieviškai balti.

— — —

Mes dviese eidavom laukais, rimti, už rankų susikibę,
Sustodavom prie ežero, kurs buvo giedras lyg vienakio milžino akis.
Pakildavo ten paukštis vienišas, nuo lizdo nubaidytas,
Ir tępdavo anapus ežero, toliau patinęs skrist.
O ašen tuoj į kiaurą luotą įsisėdęs
Nuplaukdavau net į toliausius ežero krantus,
Ir kai išvargęs grįždavau, tu išdidžiai šypsodama sakydavai:
"Tu mano nerami maža žebenkštis, amžinai judrus ir gyvas.
Ir nežinia, kas iš tavęs paaugus bus".

— — —

Bet visa tai jau praeitis...
Tai knygon sukloti iš vieno liūdincio pavasario žiedai.
Užlieja ilgesys begėstančias akis,
Kai juos prisiminimų knygoje vartai.

— — —

Atsimenu, kai tik paaugau, tuoj pasaulin išėjau, —
Buvau nerūpestingas ir šypsodamas žvelgiau į dirbančiųjų dalią.
O buvo pats pavasaris. Ir debesėliai, lyg palietas pienas, sklaidės melsvumoje,
Išbėgę miško pakraštį, lapojo šviesūs ir jauni berželiai.

— — —

Buvau begalo neramus, tai ir siaučiau vienmečių ir draugų būry...
Visi mes ėjome išdykaudami pagal saulėtą laiko upę. —
Mergaitės puošė galvas gėlėmis. Mes laužėm medžių pumpuruotas šakeles,
Ir mėtėm vandenin, tegu jas neša bangos įsisupty.
Perdien pavargę kelyje, saulėlydžio metu kalvų šlaituos susėdę,
Giliai nurimę žvelgdavom žemyn, kur tiesės lygumos, kalnai,
Paskui ateidavo naktis, barstydamą dangun žvaigždes,
Ir mus pavergdavo jų augštas ir kilnus ramumas.

— — —

Paskui lemtis išskyrė mus, ir metai pridavė veidams rimtumo.
Aš knygon įbedžiau šviesias akis.
Buvau pavargęs truputį, širdy kažko taip gaila buvo,
O veide žaidė rudeninis saulės spindulys.

— — —

Aš nutilau, senolė į mane pasižiūrėjo,
Paskui nuleido galvą ir ilgai sėdėjo pasilenkus tyloje.
Tada paėmus mano ranką tarė: "Nors nesupratau aš daugel žodžių,
Tačiau atspėjo juos širdis, pamilusi tave...
Kai tu mažytis būdamas, rytais iš miego atsikėlęs,
Manęs bučiuot prieidavai, papūtęs lūputes,
Ir kai paskui toks rimtas žaisdavai ties mano langu,
Sakyk, kaip aš galėjau nepamilt tavęs...
Atsimenu, kai vieną syk, ar ne visus šunis susivadinęs,
Lyg viesulas išdūmei į laukus
Ir negrižai... Aš išėjau tavęs įieškoti nusiminus
Ir parugėję radau... Vienoj krūvoj bemiegantį tave ir šuniukus.
Tada ant rankų paėmiau tave ir nešdama namo svajojau:
Užaugęs sūnelis didelis ir tėviškę valdys,
Ir žemė taps lyg sodas žydintis,
Ir bus graži genčių šalis..."

— — —

Lietuva, Šarnelė, 1942 m.

MERGAITĖ SU GELE

N. MEŠKYTĖ

IZABELĖ MOTEKAITIENĖ

PAVASARIO MUZIKA

Konsonansas:

Pavasaris groja
Zvangėdamas žiedais,
Dainuoja
Visų gyvių jausmais,
Šoka
Kriokliais, debesiais!
Jau arfoj tik viena —
Nutrūko visos kitos
Stygos!
Jo pirštuose liepsna!
Ir ta styga
Dar žavingiau prabyla,
Vulkaniškų džiaugsmų galybe!

Disonansas:

Greta nutrauktos stygos virpa
Skamba nesurištos,
Skamba nederintos —
Keista melodija
Juodos nakties...
Auga jų garsas

CRESCENDO—

Nuo žemės daubų
Lig Dausų

CRESCENDO—

Girgžda jos
Žiauriausiais disonansais
Prometejišką gamą

MIRTIES!

NAKTIS

Miega debesiai, slėniai ir kalnai.
Audžia jų sapnus ilgesys.
Vėl tamsiais dažais
Ir niūriais garsais
Puošias vėl nuostabiai naktis!

Pro sunkias miglas žvaigždeles regiu
Ir giedrias mėnulio akis.
Tolimų dainų,
Nemarių garsų
Kupina nuostabi naktis.

...Kartą buvo taip panaši naktis...
Tu buvai arti, prie širdies...
Aš mačiau žvaigždes
Tavo akyse
Tarp tamsių mezginių nakties.

Apie mus žiedai budo iš sapnų,
Klausės mieguista obelis, —
Ką žadėjai tu,
Po dangaus skliautu —
Tau primins nuostabi naktis!

DANGUOLĖ SADŪNAITĖ - SEALEY

PAVASARĮ

Pirmasis atlydis —
Šv. Anastazijos naktis
Kvapni.
Langinės praviros į
Paukščių Taką.
Blyškiajam sniego
Baltume —
Ar riterį regi?

Ar skroblo šešėliai liauni
Tavo ulbančią meilę
Išsako?

VILNIAUS VERBOS IR INDAI

LIETUVIŲ LIAUDIES MENAS

IFIGENIJA

MARIJA AUKŠTAITĖ

Ifigenija Tylienė, įsisupus į šviesią skarą, išėjo į miškelį. Jau pavasaris visur žaliuoja ir geltonuoja. Kvepia vėjai sula ir žibuoklėmis. Ypatingai kiparisų ir kadugių priekalnėlė, kur šilta saulė stačiai smeigiasi į pat žolelių ir gėlyčių šakneles. Čia gausiausiai mėlynuoja žibuoklės visu plotu. O ten, upeliukas apkašytas lapūgais, krantai užsitęsę žibuoklių žiedučiais. O lygi pieva geltonuoja snaudalėlių aukso.

Brenda Ifigenija per žiedus ir per savo skausmą. Nuilsus prisėdo prie kadugio, parimo ant rankų, ir bėga jos mintys į Lietuvos šilus. Juk ir ten dabar pats žibuoklių žydėjimas. O tarp tų žibuoklių, eglių ir pušų – tūkstančiai kankinių kapų... Be kryžių, be antkapių. Tarp tų kapų, kur nors yra ir jos sūnaus – Lietuvos kario kapas. Jauno karžygio - kankinio kapas. Gal jau giliai įdubęs? Niekeno nelankomas.

Pasrūva Ifigenijai ašaros. Ir gerai, kad pratrūko skausmas. Bet gi čia ji neatėjo verkti – susigriebė, atsiminė, jog ji čia atėjo pasiskinti žibuoklių: juk rytoj Motinos Diena... Viskas jau paruošta. Bus viešnių. Nors motulė neateis, bet jos dvasia visur visur su Ifigenija.

Susimąščiusi Ifigenija pakilo. Priėjo arčiau upeliuko, priskynė vešliausių žiedų, motinėlės meilei, jos garbei... Sumerks į indelį ir pastatys arčiausia jos rankų, paveikslė rožiniu apjuostų...

Grįžta Ifigenija namo su žiedais. Čia pat pakeleję beržas... Prisišliėjo prie balto liemens, užsimerkė poilsiui, o svyruoklės šakos supasi ir šniokščia, ūžauja ir gaudžia, ir vėl Ifigeniją neša į Lietuvą, primena jos tėvėlių ir bočių kanus, savuosius beržus, ir aną lūšnelę... Tai kas, kad ji čia turi rūmus panašius beveik į pilį, bet anos gryteles, kurioje gimė,

kur paliko išbalę motinos veido kontūrai, už nieką nieką neiškeistų.

Ir kai sargas, ją pasitikęs, atidarė vartelius, ji sunkiai įžengė į savo kiemą, nešdamasi širdy Lietuvos slenksčius.

* * *

Tą vakarą Ifigenija triūsė, virtuvėje ir valgomajam kambary. Paruošė kaikuriuos šaltus valgius ir stalą. Surašė kortelėse viešnių vardus ir išdėstė prie lėkščių ant servetėlių. Priėjus pastatė rožes flakone, žibuokles žemutėj vazoj... Nuėjus į salioną susirietė sofoje, pasiėmė plunksną, ir atsivožusi dienoraštį, žymėjo: "Motinėle mano, kai šį vakarą uždegiau kristalo sietynus, kai mano palmių šešėliai nugulė kertėmis... Pasigedau, pasigedau Tavęs, kaip dar niekada! Tau šita kėdė paruošta... Tau baltų rožių puokštė, Tau žibuoklės..."

Rūmas tylus. Pilnas mistikos plasdėjimų. Aš ilgesio gaubėsy... Motinos Dienos lūkesy... Gal ir per naktį paliksiu šviesas degti Tavęs belaukdama. Tu mano lūkesių artėjimas. Tu mano Aušra augštybėse. Tu mano sielos kolona atspariausia. Tu mano Šviesa, mano Regėjimas, mano visų kelių Mistinė Vadovė, kosmosais žengianti, Tiesa ir Meile spinduliuojanti.

Motinėle, Tu paprasta ir didžiai majestotiška. Laukiu Tavęs, nors žinau, jog Tu pas mane niekad neateisi. Palikau Tave už jūrų - marių, tėvynėje; Tu mane išlydėdama rymojai ant lazdelės ir žegnojai... Žinojau, kad likimas mus atplėšia paskutinį kartą... Tave, Motule, apgaubė kapai, savos žemės smiltys... O kokia žemelė mane priglaus, Motule mano? Nors visur žemelė šventa, bet sava - švenčiausia. Ten smil-

tys nuo amžių mūsų krauju, prakaitu ir ašaromis, ir gentkarčių kaulų relikvijomis susikristalizavę. Ten išaugę ažuolai and vaidylų ir karžygių krūtinių, savo šlamėjimais šaukia mus visus į savo žemę!...

Motule, Tu man taip sakei... Tavo žodžiai jau go į mano kraują, gyslas ir mąstymą, ir dabar mano didžiausioji kančia — mano išėivystė.

Kaip aš nusakysiu šitą visą žodžiais, kad aš visa — Tavo žodis, Tavo mąstymas, Tavo tėsinys!... Eini per žemę, tai Tu, mano Motina, eini... Tu palinkus neši tautos išėivystės ir tremtinystės naštą ir šauksmo kankles. Ne aš, bet Tu, tautos balsas, mano Motina...

Tu mane mokinai pagerint pasaulį bent vienu žmogumi, tai savim pačia. Ne gėdą, bet aukso grūdus parnešti į tautos aruodą...

Tu, Motinėle, sustygavai mano kalbos arfą mūsų kalbos skambėsiu... Nors ir kitos arfos skambios, bet sava — skambiausia, gražiausia, žavingiausia ir mieliausia... Kągi daugiau pasakysiu, Motinėle mano?.. Labanaktis, nes jau galva svyra, jau rankos neklauso..."

Nuleido Ifigenija rankas, nusviro jos galva ant tulpėmis siuvinėtos pagalvėlės, ir, akis užmerkusi, ji ramiai užmigo. Kristalų šviesos per naktį žėravo.

* * *

Ryto metą Ifigenija vos patulkinėjo: išsisėmė rąšyme, mąstyme, ir jautriam išgyvenime. Gera, kad viešnios rinksis tik popietėj. Gal ji — atgis? Kai Lietuvą atėjūnai užgrobė, kai jos sūnų pavergėjai užtortūravo, Ifigenija pusiau įmirė. O kai mirė vyras, ji pasijuto jau niekam nebereikalinga ir niekam neverta. Tik žemei, į kurią visokiuose kontinentuose sugulė jos artimiausieji: vieni karstuose, kiti kacėtų kamine, treči čia arti išėivystę ir tremtinystę kryžiais nusinėšę. Apmąstydamo juos visus Ifigenija balkone vakarais rymodama. Jos veidas vis labiau gaubėsi marmuro išbalimu, raukšlių vagomis...

Ir dabar, kai viešnios ateis, kai teks gal prakalbėlę pasakyti, kažin ar ji nesukniubs?..

* * *

Viešnios rinkosi neskubėdamos. Bet visos suėjo į laiką: popiečio penktai valandai paskirtą.

Jų buvo dešimt. Padoriu moterų, gražiai išauklėtų intelektualų: tai buvo draugijų ir kultūrinių ratelių vadovės, visuomenės veikėjos.

Kai Ifigenija atvėrė plačias suvertines duris, jos netikėtai iškėlė rausvų rožių puokštę, priglaudė glėbiais Ifigeniją ir sveikino:

— Sveika, Ifigenija! Mūsų saulute! Mūsų motina! Mūsų kuklusis pavyzdys... Pasiilgome tavęs! Visur pasigendame: susirinkimuose, rateliuose, sueigose ir visoje veikloje...

* * *

Prie stalo buvo daugiau posėdis negu vaišinimasis. Visos sutarė, kad tokia proga prie Ifigenijos geriausia iškelti svarbius klausimus, išsikalbėti, išgirsti jos nuomonę, priimti patarimus.

Bet Ifigenija kitoms kalbant, daugiausia tylėjo, klausėsi ir mąstė:

— Dieve, koks Tu geras, kad duodi mūsų tautai tokių motinų gyvumą ir nemarumą... Kuo atsilyginsime?

— Meile! — suūžė jos smegenyse ir nuskendo širdy... Ir kai priėjo galutinės posėdžio išvados: kokia privalėtų būti šiu laikų motina, Ifigenija pareiškė:

— Motina, yra viso Gėrio Veidas. Motina, paties

Dievo Gaubėsysis. Motina yra Meilė ir Atlaidumas. Džiaugsmas ir Kančia. Kantrumas ir Ištvėrmė. Motina yra viso nupuolimo Prisikėlimas. Motina — kartų Tėsinys. Motina yra Tiesos Ugnis. Silpnųjų gynėja ir karžygė. Kur motina — ten namai ir priebėga. Pasaulis — motinų veidų rūpestis ir išgyvenimų raukšlės. Motina Auka ir Aukojimasis. Motina — bendruomenės pulsas ir rankos. Motina — amžių alsavimas. Tautų garbė ir šeimų vainikas. Gera motina — namų Dangus, ir jų Aureolė. Visų ištėvėrimų ir laimėjimų garbinga Palmė. Ir, šituose mano patiektuose išsireikimuose, jeigu į juos giliai įsimąstysime, išgyvensime, tai ir iškyla motinų kilnumo ir atsakingumo spinduliai. Jie nurodo kryptį, ryškina veiklą: per spaudą, žodį, meną... Per vienybę ir organizuotumą. Per senoviškumą ir šuolinį modernizmą, kurį moteris — motina, visais amžiais neša! Nėra dar tokių žodžių, kaip: "atgyvenusi motina". Motina — moteris, kasdien moderni ir progresyvi savo gyvenamam laikotarpiui. Iš visų laikotarpių turime gražiausių pavyzdžių. Seniau prie žilvičių lopšio, prie aukurų liepsnos, o dabar prie šilko lovutės rymo susimąstyme moteris — motina. Moteryje viskas jungiasi su motinyste. Su jos šviesa ir su jos savybėmis. Nes ar sava, ar svetimas lopšys — jame guli žmogus, pasaulio ir dangaus pilietis. Motinos — moters globoje ir jos žygių šviesoje. Ir motinos gimdyvės, ir tos, kurios globoja našlaičius, ir tos, kurios įsūnija žmogų — daigą į savo šeimas, visų lygi pareiga, kilni ir meilinga šventa Motinyste. Ir, man rodos, kad dora materis — motina, niekad nebėgo nuo savo pareigų. Nors buvo primityvioj tamsoj, nustūmimo, neigimo, bet ji savo Svyturį išnešė ir neša garbingai. Aš linkiu nepalūžti,

SENUTĖ VERIA ADATĄ
Vilniaus galerija

V. SLEDZINSKAS

K. RUSECKAS

Vilniaus galerija

tęsti su meile kilnios Motinystės kelią.

Vyriausia iš viešnių pakilo ir tarė:

— Miela Ifigenija, turiu garbės už visas mus čia esančias, tamstai padėkoti už tokių motinos - moters apibūdinimą, išryškinimą ir pirmyn — padaršinimą.

Prisipažįstu, kad aš niekad taip nepasijutau kukli, kaip tamstos žodžius girdint. Ir niekad nesuvirpėjau tokia baime ir atsakingumu dėl mūsų pareigų kilnumo! Manau, jog ir visos mano sesės, šitaip pasijuto.

— O taip!.. — atsiliepė balsai, sujudo viešnios Ifigenijai dėkodamos ir jos kalbos frazes komentuo-damos, už ir prieš pasisakydamos. Nes kaip kurios suabejojo tokiu moters - motinos kilnumu: juk visokių yra... O ir šiandieninis pasaulis — kokia kryptim eina? Bene jis taip krypta, kaip motina nori?... O gal tai vis motinos - auklėtojos kaltė?

Ir, kai jau vėl sužibo kristalo sietynai, kai viešnios pakilo nuo stalo, jos rateliu apgaubė Ifigeniją ir sakė, kad jos ne vien žodžiai sminga į sielų gelmes, bet ir ji pati savo asmenybės jėga riša prie savęs. Kad su ja kalbant, atsidengia visai kiti pasauliai iš kurių nesinori grįžti...

Ifigenija stovėjo tarp tų komplimentų lyg sugauta ir jautėsi jų neverta... Ji žinojo savo silpnumus ir priežastį dėl kurios nuo viešo veikimo atsitraukė ir čia užsidarė.

— Nepaikinkit manęs. Visos moterys — namų žiedai. Namai žydi, kai moteris Gėriu alsuoja. Daug

kas sako, kad mistika dvelkia mano namuose, bet čia nieko slaptingo nėra. Eiva, aš parodysiu jums...

Sučiškė durų skambutis. — Telegrama... Ką ji praneš?... Gal vėl kurioj šaly kas iš savųjų mirė?... — Atplešk, brangioji... — padavė Ifigenija vienai iš viešnių telegramą.

“Paryžiaus piešinių parodos komisija, siunčia jums žinią, kad jūsų piešinys: ‘Vaidilučių ir Aukurų Motina’ — laimėjo pirmą vietą konkurse”.

Nustebusios viešnios nežinojo nė ką sakyti. Juk niekas nežinojo, kad Ifigenija piešia...

— Tai štai su kuo turime reikalą! — priėjusios bučiavo ir sveikino Ifigeniją viešnios, prašydamos parodyti paveikslus.

Ifigenija jas nuvedė į didžiulę rūsių salę. Salės sienos buvo užtrauktos užuolaidomis, pačiame kampe buvo nustumtas rėmas su drobe ir uždengtas, dažų šepetėliai mirko sumesti skardinėse.

— Tai čia mano gyvenimas, kuriuo aš kasdien al-suojau. Mano darbų susitelkimo rojus, — kalbėjo Ifigenija rami ir didinga, paprasta ir drauge išdidi... Nuėjus ji patraukė virvelę ir atlošė langelį į pievą, iš kur įsiveržė tyro oro srovė ir medžių šlamėjimas. Ji nutraukė uždangą nuo sienos, kur sušvytėjo piešiniai.

— Ak, Ifigenija!.. — sujudo viešnios nuosta-boj... O ten iš rėmų, iš daugiavarsių spalvingumų, žiūrėjo menas ir kančia motinų veidais, kūdikių aki-

mis... Visa siena buvo nugulusi rėmais ir rėmais juosiančiais motinas ir jų išgyvenimus, vis kitokesnė kompozicijoje, kitokiame stiliuje, kitokioj padėty ir kitokioje atmosferoje. Bet tai vis buvo savoji lietuvių motina...

Pirmiausia žvelgė iš rėmų primityvaus amžiaus motina: kalnų, uolų ir miškų apgaubta, su pulkeliais vaikų žvėrių užpulta, o ten jau parbėga kalvomis vyras kuolu grasindamas, vėjų ir audrų plėšomas. Toliau seka "Kryžiuočių laikų motina", "Vaidilučių ir aukurų motina", "Nepriklausomybės triumfo motina", "Savanorio motina", "Sibiro motina", "Kaceto ir gėto motina", "Lietuvos kankinių motina", "Pavergtoji motina", "Tremties motina", "Išėivė motina", "Bendro vargo motina", ir ten... pačiam salės kampe nustumta su rėmais, uždengta ir dar nebaigta: "Ateinančio amžiaus motina" — vizija.

Kai viešnios žiūrinėjo, analizavo ir žavėjosi Ifigenijos darbais, ji nuvargus ir išbalus tyliai prisišliejo prie kolonos, rami ir tyli. Ji sausų akių tylumu, be žodžių kalbėjo:

— Aš jūsup. Ir mano darbai — jūsup...

* * *

Išlydėjus viešnias, Ifigenija susijieškojo savo se-

na, tamsiais viršeliais dienoraštį ir atskleidė. Jau išgeltusiuose lapuose sumirgėjo frazės:

"... Mūsų Mamutė: augšta, tiesi, mėlynomis vosilkų akimis, šilkiniais gelsvais plaukais, šviesiu madonišku veidu, nubalusiu ir tauriu, jos visa figūra primena autoritetą pagarbų, klasišką, lūšnai netinkančią. Ji šių pilkų sienų menas su švelnia siela, su tauriu ramiu būdu, su pareigos palmėmis, su gilaus tikėjimo iliuminacija, su šventumo spektrais. Tai tokia yra mūsų Motinėle.

Čia jos nei kilmės, nei kūdikystės, nei bręstančios mergelės dienų — neminėsiu. Gal Dievulis laimins mano plunksną — jos kilnią istoriją atskirai aprašysiu. Tik tiek, kad mūsų lūšna žydi čia jos esimu... Tarytum ežerų lelija, ant kurios švelnių lapelių liejasi mūsų visų vargas... O ji, visuomet šviesi, žavi, meilinga ir kantri... Ir kai lūšną užaina debesiai ir griausmas, mes žinom, jog čia perkūnai netrenks, nes joje yra — mūsų Motinėle! Jinai ir tėveliui rankas prilaukys, jeigu reiktų šauktis, kaip kalne Mozei..."

Nusileido knyga su Ifigenijos rankomis ant lovos šilkinio paklojimo... Ji sukniubo prieš Dievo Motiną... Mėnulis nusidabravo jos rūbą ir palmių lapus... Rūmų mistinę tylą sudrumstė sieninio laikrodžio dūžiai.

KELETAS PRIEKAIŠTŲ LIETUVEI KATALIKEI

GINTARĖ IVAŠKIENĖ

Pradėsiu pirmiausia nuo keletos priekaištų, tinkančių tiek amerikietėms katalikėms, tiek ir mums, lietuviams.

Tik dabar pradeda amerikiečiai katalikai pastebėti ir rūpintis, kad, palyginus su protestantais ir Europos katalikais, jie yra gerokai atsilikę. Ypač susirūpinama, kad suaugę vyrai ir moterys, baigę augštus mokslus, dažniausiai vadovaujasi savo tikėjimo supratimu tik tokiu, kokį gavo pradžios mokykloje. Dėl to jie yra taip lengvai paveikiami ateistinių įrodinėjimų. Manau, kad ir mes, lietuvės, esame tuo atžvilgiu kaltos. Tos, kurios lankė nekatalikiškas gimnazijas ir universitetus, buvo taip apkrautos pamokomis, kad religinio turinio knygų pasiskaitymui nebuvo nei laiko, nei, gal but, noro. Tos mūsų, kurios ištekėjome, greitai tapome pavergtos vystyklų ir puodų, o laisvai minutei atsiradus, nesinorėjo "džiovinti smegenų" teologiniais ar filosofiniais raštais.

Tikriausiai ir Jums yra tekę kalbėtis su tikėjimą praradusiu žmogum. Kaip jis visada griebiasi įrodinėjimų, priešingų mūsų tikėjimo mokslui, papročiams ir praktikai. Ir visi tie įrodinėjimai atrodo tokie logiški ir įtikinantys, jei mes pačios neturime pakankamo krikščioniškos filosofijos pagrindo. Kaip žmonoms ir motinoms, mums yra ypač svarbu gerai savo tikėjimo mokslą suprasti, įsisąmoninti ir pagal jį gyventi. Ypatingai toms svarbu, kurių vaikai jau

lanko nekatalikiškas gimnazijas ir universitetus. To amžiaus jaunuoliai retai išdrįsta klausti kunigą jiems rūpimais klausimais. O jei motina galėtų atsakyti į kaikurias abejones, ar patarti kokias knygas skaityti, gal ir sulaikytų sūnų nuo visiško tikėjimo praradimo. Dvasinio turinio knygų skaitymas tą mūsų trūkumą gerokai sumažintų. Įvairių organizacijų dvasios vadai galėtų paruošti knygų sąrašą pagal amžių ir išsilavinimą. Angliškai ir vokiškai skaitančioms, būtų ypatingai daug medžiagos. Turėtumėm ir pačios savo iniciatyva sekti amerikiečių katalikų spaudą, kur recenzuojamos įvairios naujai pasirodančios religinės knygos. Gerai susipažinus su katalikų mokslu, būtų gerai paskaityti ir ateistinės filosofijos veikalų. Tik abiejų pusių argumentus savyje išgyvenus, galima sustiprėti savo įsitikinimuose, — sako dr. J. Girnias. Tuo tikslu reiktų steigti diskusinius būrelius, kuriems vadovautų kapelionai. Mano manymu, savo tikėjimo gilus pažinimas ir jo išgyvenimas yra pats svarbiausias faktorius, nuo kurio pareina mūsų krikščioniškasis įnašas šeimos ir visos žmonijos gyvenimui. Šalia teoretinių pasiskaitymų, turėtume pašvęsti kas dieną po keletą minučių pabūti vienos su Dievu. Tai geriausias būdas priartėti prie Jo. Nebūtinai žodinėje maldoje. Tik truputį pamąstykite apie Jį. Tos pora minučių grąžins mums dvasinę pusiausvyrą, kuri per dieną daugelio įvykių galėjo būti sutar-

MOTINA IR VAIKAS

K. KOLLWITZ

šyta. Geriausia būtų, jei tai padarytume kaip tik po mus suerzinusių situacijų. Vientovė Dievuje yra pats betarpiškiausias suartėjimo būdas.

Šalia religinės savišvietos turėtume nepamiršti ir kultūrinės. Gana pasenęs galvojimas, kad sykį ištėkėjusi moteris, turi rūpintis tik vaikais ir virtuve. Ir vaikams ir mums pačioms būtų tikrai daug naudos ir malonumo, jei daugiau naudotumėmės gyvenamos apylinkės kultūrinėmis galimybėmis: knygynais, koncertų salėmis, meno galerijomis. Ir ne būtinai vien tik lietuviškais. Tuo būdu išaugintume ir savyje ir vaikuose kultūrinių vertybių troškimą.

Dar pridėsiu mūsų visų gana didelį nenusimanyimą kitų tautų socialinėje, ekonominėje ir politinėje padėtyje. Įvairių Azijos, Afrikos ir Pietų Amerikos kraštų sunkių gyvenimo sąlygų pažinimas, padės ir mums pačioms labiau įvertinti tai, ką turime, gal paskatins kuriuo nors būdu konkrečiai prisidėti prie tarptautinio gyvenimo lygio pakėlimo.

Kai Šv. Jonas Krikštytojas buvo kalėjime, Kristus liepė mokytiniais pranešti Jonui apie Jį. Jis sakė: "Eikite ir praneškite Jonui tai ką girdėjote ir matėte — akli regį, kurčiai girdi, luoši vaikšto, numirėliai prikeliami ir vargšams skelbiama Evangelija..." Kristus nesakė mokytiniais: "Praneškite, kad aš pasninkauju po dvidešimt valandų per parą, meldžiuosi ištisas naktis..." Ne. Kristus pirmą eilę pabrėžė savo teikiamą pagalbą žmonėms. Todėl ir mes

turime stiprinti socialinį krikščionybės aspektą.

Krinta į akį didelis prisirišimas prie materialinių gėrybių. Vis dažniau ir dažniau nugirsti, kad lenkyniaujama dėl namų, kailių, servizų, ir net meno kūrinių. Visa tai virsta nebe reikalingu, ar mėgstamu dalyku įsigijimu, o prestižo jėškojimu. Skaudu, kad net tokie dalykai, kaip paveikslai, kaikurių įsigijami ne tiek dėl to, kad jie įvertinami, bet todėl, kad "mandresni" už kaimynių. Lietuves galima dalinai suprasti, betgi nepateisinant to jų elgesio. Bėgdamos iš Lietuvos, praradome viską. Vokietijoje valgėme iš skardinių ir dėvėjome nuo kitų atlikusiais rūbais. Žinoma, kad susikaupė tas nedatekliaus jausmas mummyse. Tačiau visai laisvai pasiduoti tikrai medžiaginiams rūpesčiams negalime. Tai žlugdo žmogaus dvasią, augina egoizmą. Geriausias būdas nutolti nuo Dievo, tai pasiduoti minios dvasiai.

Bemėdžiodamos įvairias naujoves, apleidžiame vaikų auklėjimą. Yra susidaręs įspūdis, jog dar daug vaikų nelaiiku ir nepakankamai informuojami lyties klausimais. To pasekoje gali įvykti įvairių nuslydimų. Kažkodėl vis dar nedrąsu ir nemalonu apie tai kalbėti. Vis, rodos, dar per anksti, vaikas nesupras, juoksis. Ta šventa tėvų pareiga perleidžiama sėslėms vienuolėms, o tada, dažniausia jau būna pavėlu. Vaikas būna "viską" sužinojęs iš draugų, ir tokioje formoje, kuri dažnai būna toli nuo teisybės. Sunku suprasti, kodėl taip trūksta drąsos, apie tai kalbėti? Pop. Pijus XII pabrėžia, kad tai šventa tėvų pareiga, ir kad vaikui aiškinti reikia pradėti anksti ir palaipsniui. Jei vaikas nieko neklausia, dar nereikia, kad jam nerūpi. Gal nedrįsta, o gal jau viską žino. Trijų metų mergaitei, jos protelio lygyje, galima lengvai išaiškinti, kad kaimynės didelis pilviukas todėl, jog ten auga jos vaikutis. Toji pati mergytė labai nudžiugs, kai sužinos, kad ir ji užaugusi galės turėti vaikučių, ir juos pati savi maitinti. Įvairūs jaunuolių nuslydimai dažniau pasitaiko dėl nepakankamos informacijos, negu dėl per daug žinojimo.

Šiais laikais žmogaus jausmai, pergyvenimai ir veiksmai aiškinami pasiremiant vien žmogaus biologine dalimi. To šviesoje, lytis tampa tik žaislu gyvenimui praskaidrinti. Daugiau nieko. Tokios mintys skverbiasi ir per draugų, gimnazijas, bei universitetus. Juo anksčiau pradėsime savo vaikams aiškinti apie lytinių jausmų šventumą ir kilnumą, kai jie ugdomi vyro ir žmonos, tuo mūsų vaikai bus atsparesni savo draugų priešingiems įrodinėjimams, o savo pavyzdžiu gal dar ir ne vieną moraliai pastiprins.

Mūsų tarpe yra įsigalėjęs kunigų ir vienuolių apkalbinėjimas. Jis pasireiškia daugiausia anekdotų forma, bet netrūksta ir taip vadinamų tikrų įvykių pasakojimo. Su dideliu dėmesiu klausomasi, ir kalbos apie kunigą tuojau tolyn siunčiamos. Pamirštame, kad dažnai tos apkalbos yra neteisingos. Tikriausiai esame pamiršusios, kad skelbimas net ir teisybės tikslu žmogaus vardui pakenkti, yra sunki nuodėmė. Kunigas, nors ir Dievo tarnas, yra tik žmogus. Tokių šmeižiančių kalbų apie dvasiškius prisiklausę, mūsų vaikai ir vyrai tikrai netaps tvirtesniais katalikais. Perdažnai dejuojame dėl savo vyrų religinio atvėsimio, visai negalvodamos, kad gal mes pačios dėl to esame kaltos.

Išmokime skirti klaidą nuo suklydusiojo. Klaida savyje yra blogis, bet suklydėlis visada lieka žmogumi, reikalingu užuojautos ir supratimo. Vieną dieną klydęs, žmogus sekančią dieną gali pasitaisyti.

Jaučiama didelė stoka pašaukimų į dvasiškių luomą. Negana galvoti, kad kai jaunuolis pajus norą tapti kunigu, tada jam leisime. Patys tėvai turi prisidėti prie aplinkos paruošimo, kuri vaiką sudomintų ir išauklėtų palankiu priimti pašaukimą. Kai jaunuolis pradeda rinktis profesiją, šalia mokslininko, daktaro, ar inžinieriaus, paminėkime jam ir kunigo. Jei to nedarome, ar tai ne mūsų egoizmo pažymys?

Jei mergaitė stoja vienuolynan, tuojaus nusprendžiame, kad jai tikriausia nesisekė ištekti. Kodėl su pašaipa žiūrime į tokią mergaitę? Turėtume būti jai dėkingos, ir gerbti už tai, kad ryžtasi gyvenimui, paskirtam maldai ne už save, o už mus. Daugybė vienuolių, norėdamos paneigti žmogiškąjį "aš", įpareigoja vienuolius melstis ne už save, o už kitus, tuo metu reikalingus maldos.

Atrodo, kad lietuvės moterys nėra gerai organizuotos labdarybės darbuose. O tai yra vienas iš katalikų gražiausių ir reikalingiausių užsimojimų. Reikėtų sustiprinti senelių ir ligonių lankymą. Vis dažniau pasitaiko, kad vieniši seneliai kenčia ligą ir vienvatę prieglaudoje, ar savo tuščiuose namuose. Jie visuomet reikalingi paguodos. Parašykime jų laiškus, paskaitykime jiems knygų. Jaunimo organizacijos ypatingai turėtų skatinti savo narius tos rūšies veiklai. Toji paguoda, suteiktoji ligoniui, neabejotinai turtins ir brandins jaunuolio dvasią.

Ir, pagaliau, paskutinis priekaištas — mes kratomės ir bijome pareigų lietuviškose organizacijose. Veikla ir mums pačioms sveika, kai ji suderinama su šeimos gyvenimu. Ji neleis paskęsti kasdienybėje, užsidaryti vien tik savyje. Moteris taip sutverta, kad vis jaučia norą būti naudinga. Jei jau nebe savo vaikams, tai visuomenei. Nestabdykime savyje to jaus-

mo. Nepalikime visuomeninio darbo vien vyrų rankose. Yra sričių, kur moters intuicija ir jos taikingas švelnumas daug daugiau nuveikia, nei vyrų sausi sprendimai.

Keletas atvejų, kuriais mes, moterys, galėtume imtis iniciatyvos, liečia vaikiškas lietuviškas knygeles. Mums, labiau nei vyrams, aišku, kad, jei nebus įdomių knygelių pradedantiems ir jau pradėjusiems skaityti, nelabai bus galima tikėtis, kad ir paaugę vaikai mielai skaitytų lietuviškai. Kiek teko girdėti, vyrai neskiria tos svarbos vaikų knygėlėms. Čia moterys galėtų konkrečiai pasidaruoti, viešai pasisakydamos spaudoje, ar ieškodamos leidėjų. Neseniai pasirodžiusi N. Jankutės knygelė "Zebriuko nuotykiai miške" puikiai parodo moterų galią, kai jos susiorganizuoja. Tą knygelę išleido Čikagos skaučių *Kernavės* tuntas.

Vertėtų pagalvoti ir apie kilnojamų vaikiškų knygynėlių įsteigimą. Juos galima būtų priglausti prie šeštadieninių mokyklų, ar organizuoti ir vesti grynai privačia kelių pažįstamų iniciatyva, sakykime, kurios nors ponios rūsyje. Įsteigus klubą, kurio kiekvienas narys būtų įpareigojamas knygynėliui nupirkti po kelias knygas metuose, vaikai ir jaunuoliai turėtų progos perskaityti visas geresnes knygas. Toks klubas juos surištų ir draugiškumo ryšiais. Jei daug klubų susiorganizuotų, ir leidėjams atsirastų paskatą imtis vaikiškų knygų leidimo.

Čia prabėgau pro kaikuriuos labiau akin kritusius lietuvių katalikų trūkumus asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime. Pačiu reikšmingiausiu laiku reikalą pagrindinai įsigyventi į Kristaus mokslą. O iš to jau savaime turėtų sektis visos geros pastangos. Neužtenka vien *būti* geroms, reikia gera ir *daryti*.

LIETUVĖ KATALIKĖ IR KATALIKŲ AKCIJA

TERESĖ GEČIAUSKIENĖ

Esu įsitikinęs, kad šiais laikais mūsų lietuviškame gyvenime yra per daug pesimizmo, per daug raudojimų, per daug priekaištų, bet per mažai nuosirdaus atliktų darbų įvertinimo ir optimizmo atvedančio naujų darbuotojų lietuviškajam darbui ir paskatinančio dabartinius darbuotojuss naujiems užsimojimams. Būčiau nenuoširdi, jei bandyčiau kolegės Ivaškienės visus priekaištus paneigti. Tikiu, sutiksite, kad nei viena iš mūsų negalėtų savęs laikyti 100% išteisintomis ir nei vieno priekaišto sau neprisitaikinti. Stengsiuos įrodyti, kad ir nepalankioms gyvenimo aplinkybėms veikiant mes dar turime jautrumo katalikiškam ir lietuviškam darbui.

Paskutinių kelerių metų bėgyje yra daug kalbama apie kartas, jų skirtingumus ir nesutarimus. Tai normalu, nes kiekviena karta savaip pergyvena ir savaip reaguoja į ją supančią aplinką. Mes lietuviai, būdami atplėšti nuo tautos kamieno ir gyvendami išsivijoje, kiek aštriau išgyvename tą kartų problemą, negu, sakysime, amerikiečiai. Ypač mūsų jauni-

mo tarpe dažnai mėgstama pakritikuoti tėvų kartą, neįeinant į jų radikaliai pasikeitusias gyvenimo sąlygas, išsivijos išgyvenimus, ateities nežinią. Juk tapo prarastas gimtasis kraštas, profesija, namai, artimieji. Tragiškiausia, kai bėgta iš tėvynės su viltim greit grįžti, net nesapnuojant, kad tas laikinas pasitraukimas pasibaigs apsistojimu kituose žemynuose, net po dvidešimt metų neduodančiu jokios vilties grįžimui. Mūsų senosios emigracijos kartai tėvynės apleidimas ir prisitaikymas naujoje aplinkoje buvo kur kas lengvesnis, nes dauguma emigravo pastoviam gyvenimui Amerikoje. Jie stengėsi čia gimusiai kartai įdiegti tėvų žemės meilę, bet tėvų sąžinė per daug negraužė, jei jų vaikai atsimetė nuo jų sukurtų papirčių, užmiršo, kiek namuose pramoktą, lietuvių kalbą ar sukūrė šeimą su nelietuviais.

Kartos ir su jomis iškilusios problemos leidžia lietuvių katalikus surūšiuoti į tris klases, būtent: 1) senosios emigracijos lietuvių katalikė ir jos Amerikoje gimusios dukterys, 2) Lietuvoje subrendusi ir išei-

vijon atblokšta lietuvių katalikė ir 3) Vokietijoje ar šiame krašte mokslus ėjusi ir subrendusi lietuvių katalikė. Meskim žvilgsnį į šių trijų kartų gyvenimą.

Senosios emigracijos lietuvių katalikės ir jų dukros parapijos organizacijose - sodalijoje, apaštalytės, maldos ir kitose moterų draugijose rado puikią dirvą katalikų akcijos veiklai. Tačiau jų veikla remiasi amerikietišku katalikų akcijos supratimu - lėšų telkimu parapijai ir retkarčiais vienuolynams. Ši lietuvių katalikų veikla svarbi. Su jų pagalba parapijos galėjo įsisteigti, išsilaikyti, ir galės toliau gyvuoti. Jos sugebėjo perduoti tą parapijos išlaikymo pareigą jausmą ir savo dukterims, jau šiame krašte gimusioms ir dažnai jau lietuviškai nebesimokančioms. Gaila, bet naujai atvykusi lietuvių karta parapijos išlaikymo pareigas supranta Lietuvos mastu ir nesištemgia suvokti visų finansinių išpareigojimų slepiamųjų lietuviškas parapijas.

Žvilgtelėkime į antrąją klasę, į Lietuvoje subrendusią ir karo į šį kraštą atblokštą lietuvių katalikę ir jos pasireiškimus katalikiškoje akcijoje.

Šiai klasei būdingas reiškinys yra suskilimas į du skirtingus poliūs. Viename iš jų randame save laikiančias giliomis katalikėmis ir nuoširdžiomis lietuviėmis, kurios nenori dalyvauti nei reikštis jokiame veikime, laikydamos katalikiškas pareigas atliktomis nuėjimu sekmadieniais į bažnyčią, o lietuviškąsias - nuėjimu į Vasario 16-sios minėjimą. Būdinga šiai grupei žymė yra visiškai užsidarymas savo šeimos ratelyje ir nenorėjimas prisitaikyti prie šio krašto gyvenimo. Tapę nepagydomomis pesimistėmis jos peikia viską kas yra amerikietiška, tuo pačiu nepajusdamos, kad šia savo pažiūra yra atstūmusios savo vaikus nuo visa kas yra lietuviška.

Kitame poliuje randame tremtines lietuvės katalikes pilnas gerų norų prisidėti tiek prie katalikiškos tiek prie lietuviškos veiklos, padėti jaunimui, darbuotis įvairiuose parengimuose. Bet kiek gali tikėtis iš tų kurioms tenka dirbti fizinį darbą siuvyklose ar fabrikuose? Tiesa, dalis jų pajėgė įsikurti įstaigose, bet jų, kaip ir fizinį darbą dirbančių, po darbo valandų dar laukia visa namų ruoša. Užtat tos, kurios prie tokių sąlygų dar pajėgia iš tos kasdienybės pakilti, įsijungti bendran darban, surasti ne tik sau, bet ir kitiems padėti įieškoti augštesnių idealų, yra vertos augščiaušios pagarbos. Jos tikrai mieliau pasitenkintų tik namų priežiūra, sava šeima, bet norisi vaikams suteikti augštąjį mokslą, juos išsiųsti į jaunimo stovyklas, praturtinančias jaunimo tiek tautinį tiek religinį gyvenimą, paremti vienu kitu centu kasdien į mus besikreipiančias lietuviškas institucijas, atidėti šiek tiek santaupų senatvei, ar padėti savo šeimas sukūrusiems vaikams, kad jaunos motinos, o ne gatvė ir televizija, galėtų duoti vaikučiams tautinį ir religinį auklėjimą.

Išėjusios lietuvių katalikų karta ir prie sunkių sąlygų nemažai padaro. Jei senosios emigracijos ir jau čia gimusios lietuvių katalikės aktyviai prisideda prie bažnyčios, parapijinių mokyklų ir vienuolynų išlaikymo, bei artimo meilės darbais savo draugijų rūmuose - lankymu sergančių narių, jų slaugymu, dalyvavimu šermyse, palydėjimu į kapus - tai naujosios ateivės vis daugiau pradeda reikštis labdaros ir dvasinio ugdymo darbuose. Jos dabar yra geriausios BALFO darbininkės ir aukų rinkėjos, parengimų šeiminių, rekolekčių ir religinių seminarų rengėjos. Naujumo ir kontroversijos įnešė mado parodos, pradėtos Chicagoje ir dabar jau ruošiamos daugelyje

lietuviškų kolonijų. Čia netik suteikiama proga moterims pademonstruoti savo kūrybingumą, bet ir sukelti lėšų labdaros tikslams. Džiugu, kad paėmusios pavyzdį iš senosios ateivijos, ir naujai čia įsikūrusios pradeda gausiau remti vienuolynus, įsitikinus, kad dauguma lietuviškų vienuolių yra ne vien katalikybės, bet ir lietuviybės židiniai.

Moterų veikla katalikų akcijoje būtų dar našesnė, jei pirmoje vietoje visas dėmesys nebūtų koncentruojamas lietuvių, kurios išlaikymas yra patapęs aktualiausia problema. Daug laiko ir triūso lietuvių motina yra priversta skirti jaunimo organizacijoms, šeštadieninėms mokykloms, tautinių šokių rateliams, tėvų komitetams. Net ir katalikiškos akcijos organizacija - ateitininkai - beveik visą dėmesį skiria lietuvių išlaikymui, nes šioje srityje grėsia didžiausias pavojus.

Trečioji lietuvių katalikų grupė apima jau išėjusioje mokslo išėjusią ir subrendusią moterį. Tai grupė, kuriai tenka daugiausia priekaištų ir iš kurios daugiausia tikimasi, nes iš jos turės išaugti šių ir būsimųjų laikų modernioji lietuvių ir modernioji katalikė. Ši grupė turi davinį sukurti lietuviškos ir amerikietiškos kultūros sintezę, kuri duos ateiviai tiek dvasiškai tiek tautiškai atsparų, susipratusį ir nuoširdų lietuvių kataliką.

Žvelgiame į šią mūsų jaunąją kartą ir stebimės. Rodos jos gyvenimas šiame krašte nėra sunkus. Moka krašto kalbą, retam kuriam tereikia dirbti fizinis darbas, esama gerai įsikūrus, retai moteriai reikia už namų dirbti. Imty, rodos, šie žmonės vadovauti tiek lietuviškam, tiek katalikiškam darbui ir pridurti jam taip pasigendamo gyvumo. Bet taip nėra. Gal tik Vokietijoje ėję augštuosius mokslus atiduoda savo duoklę visuomenei. Bet tie, kurie Amerikoje subrendo, su keliom išimtim, yra patapę dingusia karta. Nekalbėsiu apie vyrus, bet jaučiu pareigą pateisinti savo generacijos moterį.

Pirmiausia, tos, kurių vaikai jau yra mokyklinio amžiaus, kiek joms laikas leidžia, dirba šeštadieninėse mokyklose, mokyklų tėvų komitetuose arba globoja jaunimo organizacijas. O tos, kurių vaikai dar nėra mokykloje, ypatingai jei namuose dar yra kūdikių, nesusėję daug pagalvoti kuomet jos galėtų prisidėti prie aktyvios katalikiškos ir lietuviškos veiklos. Be to, tos, kurios paskutinių penkerių metų bėgyje ištekėjo, dar tebesikuria. Dar jų gyvenimas nėra nusistovėjęs. Vienų vyrai tebestudijuoja, kitų darbovietės kilnojami iš vienos vietovės į kitą. Nelengva prisitaikyti prie visų pasikeitimų. Nepamirštinas ir nepaprastai didelis psichologinis lūžis, reikalavęs pereiti iš nerūpestingo, kad ir mokslo darbais apraudo gyvenimo, į tiek daug pareigų uždedantį ir atsakomybės reikalaujantį šeimyninį gyvenimą. Daug kas mano, kad Amerikoje lengva vaikus auginti. Yra skalbiamos mašinos, dulkių siurbiai, parduodamas gatavas kūdikiams maistas ir net bendrovės vystyklams skalbti. Bet užmirštama, kad jaunos motinos neturi nei tarnaičių, nei auklių, nei kiemelio, į kurį galėtų vaikus išleisti nesibaiminant, kad vaikai po automobilio ratais nepakliūs. Užmirštama, kad žmonos ir motinos rolė yra daug daugiau apimanti negu kad Lietuvoje. Reikalaujama, kad ji būtų vyro talkininkė ir draugė, besiorientuojanti politikoje, mene, suprantanti šiek tiek apie vyro darbą, padedanti vyrui su iš darbovietės ar universiteto parsineštu darbu. Kaip lietuvių motinos turime nelengvą pareigą

A. KORSAKAITĖ

Vitražas

iš vaikų išauginti lietuviukus. Reikia sugebėti įtikinamai vaikui paaiškinti, kad jis ne tik amerikietis, bet ir lietuvis. Kaip vaiką įtikinti, kai namie jis turi kalbėti tik lietuviškai, kai kaimynų vaikai, per radiją, televiziją bei mokykloje kalbama angliškai? Kaip nuraminti, kai vaikas parbėga verkdamas, kad vaikai vadina jį "stupid" ir nepriima žaisti, nes jis angliškai nemoka. Kartais beaiškinant pati suabejoji, kodėl sielotis dėl tos lietuviybės, kai daug lengviau būtų sutelkti visas jėgas ir tik išauginti gerą žmogų, gerą kataliką.

Be lietuviško auklėjimo dar didesnę dėmesį tenka kreipti į vaikų moralinį auklėjimą. Jo negalime palikti seselėms vienuolėms, kai joms tenka klasėje turėti po 50, 60 ar net 80 mokinių. Be to, visa gyvenimo aplinka vaikams perša pragmatinę moralę. "Kas tau naudinga, tavo veiksmai negali būti nemoralūs!" Reikia sugebėti paaiškinti vaikui kodėl jis negali žiūrėti tos ar kitos televizijos programos ar filmo, kurios draugai žiūri. Tėvai visą laiką girdi: "Visi daro, kodėl aš negaliu?"

Visą dieną kovojus protiniai ir fiziniai su vaikų

problemomis ir tarpusavio ginčais vakare nesinori nei pažiūrėti į gilesnę knygą. Jeigu gali, tai jieskai nervus atleidžiančio užsiėmimo. Dažnai tenka nuo vaikų atlikusių laisvalaikį skirti namų ruošos darbams baigti.

Žinoma, nesame jau taip darbuose ir vaikų kasdienybėje paskandintos. Lieka valandėlė kita ir už namų dvasiniam penui pajieškoti. Tik dėja neturime gyvos patraukiančios katalikiškos organizacijos, per kurią galėtume katalikiškosios akcijos tikslus pilnutiniai vykdyti. Parapinės organizacijos ir Vyciai nesudaro tam palankių sąlygų, o Ateitininkų Sendraugių Sąjunga nėra atradusi savo veiklai krypties ir nėra pajėgi didesniu mastu apjungti šiame krašte mokslus baigusiujių. Nežiūrint to Ateitininkai tebelieka vienintelė visuomeninė organizacija turinti potencialą katalikiškos akcijos tikslus vykdyti išeivijoje. Ypač ateitininkų korporacija *Giedra* Chicagoje duoda tai, ko moderni lietuvių katalikė tikisi iš katalikiškos organizacijos: — glaudų ryšį tarp narių, dvasinį auklėjimą ir progą dirbti labdaros darbą. Bet *Giedra*, turbūt, yra vienintelė moterų organizacija, kurioje

darniai dirba ir vyresnės kartos ir Amerikoje mokslus einančios moterys.

Parapinės organizacijos savo katalikiškosios akcijos veiklą yra labai apribojusios. Linkėtina, kad Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjunga, suruošusi šias diskusijas, pakreiptų šių organizacijų veiklą intelektualine linkme.

*Atsakymai į kol. Ivaškienės kaikuriuos
iškeltus priekaištus*

Nenorėčiau baigti neatsakius tiesioginiai į kaikuriuos kol. Ivaškienės iškeltus mums priekaištus.

Tenka sutikti, kad mūsų tikėjimo pažinimas yra labai paviršutiniškas ir daugumoje esame patapusios sekmadieninėmis katalikėmis. Bet pačioms imti studijuoti krikščioniškąją filosofiją neturime tvirtos valios, laiko susikaupti ir, sakyčiau, energijos po dienos darbų. Imi skaityti ir tuoj pat akys merkiasi. Ypatingai jaučiame trūkumą lietuviškos medžiagos suprantamos žmogui ir be universitetinio išsilavinimo.

Gyvenant tiek išsiblaškymų pilnoje aplinkoje daugiau tikimės iš dvasiškių duoti mums tvirtesnius tikėjimo pagrindus. Tačiau tenka apgailestauti, kad daug lietuvių kunigų išeina į sakyklas visai pamokslui nepasiruošę ir tenkinasi vien tik evangelijos atpasakojimu savais žodžiais. Gal tad ir neturime kaltinti jaunos kartos lankymo amerikietiškoji parapijų, kur pamokslai dažnai seka nustatytą ciklą ir suteikia dvasinio peno.

Šios pastabos priveda prie pasisakymo apie pašaukimus. Daugelis lietuvių nedrįsta tiesioginiai veikti savo vaikus pasirinkti dvasinį luomą, nes nenori pakartoti mūsų protėvių klaidų, kada dažnai vaikai buvo stumiami į kunigus šeimos garbės sąskaiton. Kunigas be pašaukimo nei sau, nei kitiems negali būti naudingas. Be to, mūsų lietuviškos parapijos su savo skurdžia aplinka ir mažėjančiu skaičiumi parapijiečių nepaskatina jaunuolius kunigo pašaukimui. Visgi nors pašaukimų kiekybė yra sumažėjusi, bet kokybė tikrai yra padidėjusi. Kol Putnamo seselės ir dauguma vyrų vienuolynų darbuosis Dievo ir tėvynės labui, pašaukimų iš lietuvių katalikų šeimų susilauksime.

Reikia kovoti prieš negeroves. To reikalauja ne vien mūsų tikėjimas, bet ir žmoniškumas. Bet reikia neužmiršti, kad lygiai svarbu yra kovoti už gerį. Kekviena mūsų geriausiai žino kuomi ji gali pasitarnauti Kristaus apaštalavimo darbe. Visuomet pirmoje vietoje turi stovėti mūsų šeimos reikalai. Mes galime būti geriausios visuomenininkės, geriausios aukų rinkėjos, jaunimo globėjos, bet jeigu dėl to mūsų pačių vaikai pasiges motinos dėmesio, globos ar meilės, visi mūsų atsiekimai neneš mums jokio nuopelno nei Dievo nei tautos akivaizdžiai.

Red. priedas: Pasaulio Liet. Kat. Moterų Lyga š.m. sausio mėn. Baltimorėje, dalyvaujant vietinėms moterų organizacijoms, buvo suruošusi diskusijas: "Lietuvės katalikės moters misija išeivijoje". Gintarė Ivaškienė ir Teresė Gečiauskienė skaitė šiuos referatus.

Netekus VLIKo pirmininko dr. Antano Trimako

Šių metų vasario 27 d. Brooklyne savo namuose mirė nuo širdies smūgio VLIKo pirmininkas dr. Antanas Trimakas.

Tai buvo pareigos žmogus. Jis niekad neatsisakė nuo darbo, nuo dedamų pareigų; nevengė eiti, važiuoti, nevengė kalbėti, rašyti ir veikti kiek visuomenė, kiek draugai, kiek organizacija jam krovė — jis nebėgo į šalį, neatsisakinėjo.

Tai buvo darbo žmogus. Jis dirbo per daug. Dirbo nuolat. Dirbo studentu būdamas, rimtai studijavo, rimtai žinias rinko. Rimtai ruošėsi mokslo laipsniui — doktoratui. Rimtai dirbo Užsienių Reikalų Ministerijoje, savo viršininkų vertinamas kaip geras, sąžiningas darbininkas.

Tai buvo sąžinės žmogus. Jam jo lietuviška sąžinė liepė dirbti ir tautos vadavimo darbą. Dirbdamas universitete galėjo tuo ir tenkintis, kaip kad daugelis iš mūsų, bet jis pasidavė organizacijos drausmei ir tapo Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininku. Be algos, be atlyginimo šias sunkias, atsakingas, dažnai nemalonus ir visada komplikuotas pareigas jis ėjo septyneris metus.

Tai buvo ir kantrybės žmogus. Krikščioniškos kantrybės. Visada pakantus, visada džentelmenas. Turėdamas reikalų su visom lietuviškom partijom, sambūrių vadovybėm jis niekad nepamesdavo vilčių susiprasti ir visada rasdavo aukso vidurį, kompromiso kelią visus patenkinti ir visus vedė į vienybę lietuviško darbo dirbti.

Tai buvo ir mokslu ir patyrimu didelių kvalifikacijų žmogus. Teoretiškai gerai pasiruošęs ir ilgus metus studijavęs, mokąs svetimas kalbas, ir praktiškai išėjo didelį stažą ilgus metus dirbdamas diplomatinuose posteose administracijų srityje, centrų vadovybėje.

Jis buvo draugų mylimas, bendradarbių gerbijamas, svetimtaučių respektuojamas, Lietuvos priešų nekenčiamas.

J. M. Matienė

• VAIKO AUKLĖJIMAS

Veda D. Petrutyte

Adresas: 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA

TVARKA IR JOS REIKSMĖ AUKLĖJIME

“Būtina, kad mažo vaiko aplinkoje būtų tvarka ir pastovumas, nes vaikas kuria pats save iš elementu, esančių aplinkoje”.

M. Montessori.

Mažame kūdikyje iki vienerių metų amžiaus sunku įžiūrėti bet koki vidinį gyvenimą, kaip tariaisi galinti padaryti eksperimentinę psichologiją. Tą pat galima pasakyti ir apie modernių psichologų bandymus, kurie jaudų pagalba stengiasi sužadinti vaiko dėmesį, ir, žinoma, gauna tam tikrą reakciją, turinčią pavaizduoti psichinį atliepimą.

Iš tikrųjų jokių apčiuopiamų reiškinių nėra, kurie įrodytų esant vaike psichinio gyvenimo pradus, nors ryšys tarp dvasios ir judesinių organų turi egzistuoti. Tik tas sielos gyvenimas tebėra užuomazginiame pavidale, tame pavidale, kokiame buvo vaiko kūnelis prieš devynis mėnesius.

Pirm negu pasireiškia betkokios rūšies valinis judesys, turi būti dvasios gyvenimas, nors jis yra veik neįžiūrimas, užuomazginis.

“Dvasinio gyvenimo pirminiai egzistencijos reiškiniai gali būti patiriami tik stebėjimais, bet ne eksperimentais įrodomi”, sako Montessori. Eksperimentininkai savo bandymais nelaiku sužadina tam tikrą vaiko energiją, tuo pakenkdami normaliai dvasios vystymosi eigai.

Stebėjimas turi būti moksliskas. Taip, kaip didysis prancūzų gamtininkas Fabre yra stebėjęs vabzdžius. Stebėjimas turi prasidėti tuojau pat, kai tik atbunda vaiko jausmų, kurios ima rinkti tam tikrus išorinio pasaulio išpučius. Šitam stebėjimui nereikalinga nei komplikuočių įrengimų, nei ypatingų mokslų. Čia užtenka geros valios sujungtos su veiksmu, — palankaus vidinio nusistatymo padėti vaikui ne tik fiziniu, bet ir psichiniu atžvilgiu. Pvz., vaikas turi gulėti ir tuo pačiu metu gauti išpučius; kaip tai suderinti? Kuo paprasčiausiai: — truputį pakelti vaiko galvutę augščiau, tačiau nerišti jokių daiktų prieš vaiko akis. Nuo šito labai dažnai vaikas pradeda žvaizuoti.

“Kaip širdis pirminiame organizmo narvelyje, taip jautrinis laikotarpis — pirminė sielos užuomazga”, sako M. Montessori. Tai pats svarbiausias ir paslaptingiausias jautrinis laikotarpis, kurio dėka vaikas tampa nepaprastai jautrus išorinei tvarkai. Jis tęsiasi per pirmuosius ir antruosius metus. Tačiau mes vaiką laikome netvarkingu iš prigimties. Tai didžiausia mūsų klaida.

Tiesia, yra labai sunku šią švelnią ypatybę teisingai apspręsti klaidinančiose gyvenimo sąlygose: uždaras miesto butas, tuščia arba perkrauta aplinka perdėm suaugusio daiktais, kurie dažnai judinami iš vietos. Vaikui visi tie reiškiniai nesuprantami ir nesuvokiami, bet tai yra baisios kliūtys, kurios vaiko sieloje iššaukia ne-

normalų stovį, kuris labai dažnu atveju virsta nenumaldomu verksmu, kurį mes suaugėliai laikome be priežasties. Sakome, tai vaiko užgaida, nelemtas įnoris.

Šitokio vaiko verksmo priežastis yra dvasinės funkcijos sutrikimas, kaip kad pilviuko skaudėjimas — fiziologinės funkcijos sutrikimas.

Vaikai yra apdovanoti ypatinga meile tvarkai. Tai galima labai ryškiai pastebėti vienerių su puse metų amž. vaikuose. Šito amž. vaikas organiškai negali pakeisti netvarkos. Jinai jame sukelia dvasines kančias, nuolatinius susijaudinimus, kurie gali būti aiškių fizinių ligų priežastimi.

Vaikas tuojau reaguoja į tvarkos pakeitimą, ko suaugėlis ar vyresnis vaikas net nepastebi. Stebėdami mažus vaikus su tam tikru pasirošimu tikrai galime įsitikinti, jog vaikas turi ypatingą jautrumą tvarkai, kuris jam augant pamažu silpnėja.

Jeigu tame laikotarpyje, gyvenamoji vaiko aplinka neatitinka vaiko sielos reikalams bei uždaviniams, o suaugėlis ne tik nemato tų apraiškų, tų nepaprastai idomių reiškinių, bet jis sąmoningai uždaro akis tiesai ir, kaip pamišėlis, ardo kūrybos darbą ir kūrybinio darbo dėsnius — gražus, ramus ir palaimingas vaiko vystymasis nešas ramybę ir taiką, nekartą virsta baimę ir nerimą keliančiu liguistumu, kuriam pašalinti nerandama jokių vaistų, nei priemonių.

Jei mes norime nustatyti teigiamas apraiškas vaike, kurios yra pasitenkinimas, džiaugsmas ir ramybė, pirmiausia turime gerai įsisąmoninti vieną dalyką, būtent: kad jautrinis laikotarpis tvarkai yra vienas pirmųjų reiškinių, kuris pradeda pulsuoti jau pačiais pirmaisiais mėnesiais vaikui gimus, kaip širdelė pradeda plakti nuo pat pirmosios fizinės ląstelės užuomazgos. Auklės, kurios yra susipažinusios su montessorinio auklėjimo principais, gali mums duoti gražių tos rūšies pavyzdžių. Kartą viena auklė, vežiodama 5 mėn. amž. vaiką prievačiame sode, pastebėjo, kad kūdikis domėjosi ir džiaugėsi žiūrėdamas į baltą marmurinę lentą įleistą geltonoje mūro sienoje. Nors sodas buvo pilnas gražiausių žydinčių gėlių, bet vaikas buvo pastebimas džiaugsmingas susijaudinimas pravažiuojant pro minėtą marmurą lentą. Todėl auklė kiekvieną dieną atveždavo vežimėlį su vaiku prie šios lentos, į kurią jis labai ilgai ramiai ir patenkintas žiūrėdavo. Kas galėtų manyti, kad toks dalykas galėtų patenkinti 5 mėn. amžiaus vaiką?

Vaikas reiškė džiaugsmą ir pasitenkinimą, atrasdamas tą patį daiktą toje pačioje vietoje. Kaip veikia šitas jautrinis laikotarpis aiškiausiai galime pastebėti iš vaiko reagavimo, kai įprasta tvarka suardoma. Sekantis įvykis mums tai patvirtina. Tai yra mažutė šeimyninė scena, kur pagrindinis veikėjas yra 6 mėn. amž. kūdikis.

Vieną dieną vaiko kambaryje apsilanko ponis, kuri savo saulės skėtį pasideda ant stalo; vaikas susijaudina, bet ne dėl ponios, o dėl skėčio, nes jis valandėlę žiūri į jį įbedęs akutes ir po to pradeda verksti. Ponia pamane, kad jis nori skėčio ir skubiai, šypsodamosi ir kaip yra įprasta meilčiai šnekėdama, padavė jį vaikui. Tačiau vaikas atstumė skėtį ir verkė toliau. Ką daryti? Aišku, čia pasirodo anas įnoris, kuriuos mes esame pratę matyti vaikuose nuo pat gimimo dienos. Motina, kuri šiek tiek žinojo apie vaiko sielos reiškinius, tuojau suprato vaiko verksmo priežastį: paėmė skėtį nuo stalo ir išnešė į priėškambarį. Vaikas tuojau pat nurimo. Jo verksmo priežastis buvo skėtis, padėtas ant stalo, tai reiškia daiktas, kuris suardė įprastos tvarkos ir padėties vaizdą. Todėl vaikas taip labai susikrimito ir susierzino.

Kitas atvejis, kur reikaldas sukasi apie 1½ m. amž. vaiką. Šioje scenoje aktyviai dalyvavo ir pati Montessori. Neapolyje nedidelė grupė žmonių buvo susitarusi pereiti Nerono grota. Tarp jų buvo viena jauna moteris vaiku vedina, kuris iš tikrųjų dar buvo permažas, kad galėtų pėsčias tokia ilgą požeminę kelionę atlikti. Po valandėlės vaikutis tikrai pavargo. Motina jį paėmė ant rankų. Bet jai pasidarė karšta ir ji, nusiėmusi apsiaustą, užsimetė jį ant rankos, bet kai ji vėl paėmė vaiką, šis pradėjo verksti ir juo toliau, juo labiau ėmė šaukti. Veltui stengėsi motina jį nuraminti. Vaiko riksmas erzino dalyvius ir kiekvienas stengėsi kaip nors motinai padėti. Kiekvienas bandė paimti vaiką ant rankų: taip jis keliavo iš vienu rankų į kitas ir vis labiau jaudinosi. Vieni jį bandė raminti gražioju kalbindami, o kiti barė, kas dar labiau padėję blogino. Pagaliau kitos išėties nebuvo ir motina vėl turėjo vaiką paimti ant rankų. Bet dabar taip vadinamasis “inoris” buvo taip išgalėjęs, kad padėtis atrodė beviltiška.

Pagaliau įsimaisė grupės vadovas ir paėmė vaiką į stiprias savo rankas. Dabar vaiko reakcija buvo tiesiog baisi. Montessori sako: “Aš pergalvojau, kad tokios reakcijos visuomet turi psichologinę priežastį, kurios jungiasi su vaiko jautrumu ir tada pasiryžau padaryti vieną bandymą. Aš priėjau prie motinos ir pasakiau: “Leiskitė jums padėti vėl užsidėti jūsų apsiaustą”. Ji blankiai pažiūrėjo į mane, nes jai buvo karšta, bet savo nusiminime paklausė manęs”.

Vaikas tuojau ėmė rimti ir nustojęs verksti ėmė kartoti: “To palda”, kas reiškė apsiaustas turi būti ant pečių. Išties ir motiną rankutes šypsojosi jai ir buvo ramus likusią kelionės dalį. Pagal jo sampratą apsiaustas turėjo būti ant pečių, o ne kaip nereikalingas skuduras nešamas ant rankų. Šita netvarka motinos asmenyje sukėlė baimės konfliktą vaiko sieloje.

Kita šeimyninė scena taip pat nemažiau idomi, kurioje irgi dalyvavo pati Montessori. Štai ką ji apie tai sako: “Motina, beveik 2 m. amž. mergaitės, sirgo. Vieną dieną ji ilsėjosi gulimoj kėdėj, ant kurios kambarinė buvo padėjusi dvi pagalves. Mažytė priėjusi prie motinos ėmė prašyti pasakos. Šiuo atveju nė vienos motinos nereikia du kartus prašyti, kad ji savo vaikui papasakotų pasaką. Taigi ir šitoji ponis pradėjo pasakoti, nors ji ir

jautėsi gana blogai. Mažytė sekė labai susidomėjusi. Tačiau motinos skausmai taip pastrėjo, kad ji nebegalėjo pasakos tęsti, ir reikėjo ją nugabenti lovon į miegamąjį. Mergytė pasiliko prie kėdės ir ėmė verkti. Atrodė labai aišku, kad ji verkia mamos ir buvo stengiamasi ją nuraminti. Tačiau, kai atėjusi tarnaitė bandė paimti nuo kėdės pagalves ir nunešti jas į miegamąjį, mažytė ėmė garsiai šaukti: "Ne, ne, pagalves, ne!..." Atrodė, kau tuo ji norėjo pasakyti: "Nors ką nors palikite savo vietoje!"

Sveiniai ir pataikūniškai kalbant, mergaitė buvo nuvesta prie jos motinos lovos, kuri nežiūrint savo skausmų bandė tęsti pasaką manydama, kad sužadintas vaiko žingeidumas nori būti patenkintas. Tačiau mažytė kukčiodama ir gailiai ašarodama švepleno: "Mama, fotelis!" Tai reikėjo suprasti, kad mama turi sėdėti fotelyje.

Vaikas daugiau nebesidomėjo pasaka: motina ir pagalvės pamainė vietas, vienam kambaryje pradėta pasaka buvo tęsiama kitame ir pasėkmė buvo dramatiška, ir kilęs vaiko konfliktas nelengvai galėjo būti pašalintas".

Šitie visi pavyzdžiai rodo kaip nepaprastai yra stiprus tvarkos instinktas. Jis yra tuo stebėtinas, kad jis anksčiausiai pasireiškia. 2 metų amžiaus vaikuose tvarkos reikalas yra pats būtinausias elementas arba pagrindas, ant kurio vyksta visos praktinės vaiko veikimas. Tai išieities taškas. Tvarkos suirimas tuojuo negiamai veikia vaiko sielos pasaulį.

Sis reiškinys labiausiai krinta į akis montesoriškuose "Vaikų Namuose". Dvimečiai vaikai tuojuo pastebi, koks daiktelis yra ne savo vietoje. Paprastai visas jų veikimas ir apsiriboja tvarkos daboju ir aplinkoj esančių daiktų tvarkymu: kėdės, staliukai, muilas, ir kt. Jie pastebi netvarką iki mažiausių smulksmenų...

Tvarka yra ne tik paskatas vaiko veiklos, bet dar daugiau — tai yra gyvenimo džiaugsmas ir pasitenkinimas.

3-4 m. amž. vaikas tvarko daiktus ir priemones su džiaugsmu ir smagumu. Tvarka reiškia — pažinti daiktų padėtį aplinkoje ir atsimentį jų vietą — tai reiškia — galėti susiorientuoti aplinkoje ir ją iki mažiausių smulksmenų apvaldyti, pasisavinti "Sielos nuosavybė yra tik toji aplinka, kurią mes pažįstame", sako Montessori, "kurioje mes galėtume užrištomis akimis susivokti, judėti ir kiekvieną daiktą surasti". Tik tada vaikas yra ramus ir laimingas, kai jis minėtu būdu apvaldo savo aplinką. Po to jis gali eiti prie tolimesnių užkariavimų. Tačiau, deja, tvarkos meilė, kurią pažįsta ir jaučia vaikai, mums yra tolima, nepažįstama ir nesuprantama. Štai, čia suaugėlio pareiga, šventa pareiga, susikaupti, išgilinti, suprasti ir pažinti, kas mums gali atnešti ramybę ir išganyą. Vaiko vidaus pasaulis formuojasi jo išorinės aplinkos padedamas ir štai, dėlto reikalingas aiškus, apčiuopiamas vadovas — tvarka. Kaip embrijoninis kūno augimas vyksta nepalaidai, o didelę tvarką — lastelėmis skylančią per pusę — kurios susirikiuoja į tam tikrą tvarką ir yra pasiruošusios laikui atėjus atlikti sa-

vo paskirties uždavinius, — taip ir žmogaus sielos statyba negali vykti sąmyšyje, netvarkoje tarp kažkokių besarysinių dėsnių.

Vaikui tvarka — kas mums žemė po kojomis, kas žuviai vanduo. Jau pačioj pradžioj vaiko dvasia išsisiurbia, paima iš aplinkos orientacijos, susivokimo elementus, kurie bus reikalingi, būtini jo vėlesniems laimėjimams.

Kad tvarka vaikuose sužadina nepaprastą džiaugsmą, mes galime pamatyti, mažų vaikų žaidimuose, kurie mus stebina savo nelogiškumu, bet vaikams teikia begalinį pasitenkinimą — atrasti daiktą savo vietoje.

Prof. Piaget, (Ženevos universiteto) padarytieji bandymai su jo sūnumi, akivaizdžiai parodo tvarkos būtinumą. Tėvas paslėpė daiktą po vienos kėdės pagalvėle, o paskui vaikui nematant, paslėpė tą daiktą po pagalvėle priešais stovinčios kėdės. Vaikas turėjo įieškoti daikto tenai, kur jis paskutinį kartą jį matė, o ten neradęs, kur nors kitur. Kad jam palengvintų uždavinį, profesorius pakišo daiktą vėl po kita pagalvėle. Vaikas tačiau apsiribojo tuo, kad jis pakeldavo pagalvėle tik pirmosios kėdės. Toliau nebeįieškodamas jis tik ramiai pasakė: "Jo čia nebėra!" Po to tėvas pakartojo bandymą, vaiko akivaizdoje pernešdamas daiktą nuo pirmosios kėdės prie antrosios. Bet ir ši kartą vaikas elgėsi taip pat ir sakė: "Jo čia nebėra!" Pyktelėjęs tėvas dėl tokio vaiko "kvailumo" gana nekantriai pakėlė pagalvėle antros kėdės, sakydamas: "Ar gi nematai, kad aš jį čia padėjau?" — "Taip", atsakė vaikas, "bet jis turi tenai būti!" Tai sakydamas jis parodė į pirmąją kėdę.

Štai ryškus nesusipratimas tarp vaiko ir suaugėlio. Ligšiolinė suaugėlio žaidimo samprata iš atžvilgio į mažą vaiką yra perdėm klaidinga. Suaugėlis galvoja apie daikto įieškojimą, tuo tarpu vaikui nerūpi pats įieškojimas, o daikto atradimas toje

pačioje vietoje, kur jis buvo padėtas.

Beabejo, vaikas manė, kad tėvas nesusprato žaidimo esmės, nes kai vaikas neberado daikto po pirmąją pagalvėle, tai jam žaidimas buvo beprasmiš.

Montessori pati sakosi, buvusi labai nustebinta, kai pradėjusi stebėti tokius žaidimus 2-3 metų amžiaus vaikų. Ji raso: Vaikai tais atvejais atrodė sujaudinti, laimingi ir pilni laukimo. Jų "slapuko" žaidimas buvo sekantis: akivaizdoj kitų palysdavo vienas vaikas po staliuku, kuris buvo iki pat žemės padengtas staltiese. Po to likusieji vaikai bėgdavo iš kambario ir tuojuo grįždavo atgal, pakeldavo staltiesę ir džiūgdavo po ją "radę", "pasislėpusįjį" draugą. Tai kartodavosi daugybę kartų. Paeiliui sakydavo kiekvienas vaikas: "Dabar aš pasislėpsiu" ir lisdavo po staliuku. Kitą kartą aš mačiau, sako Montessori, kaip "slapuką" žaidė didesnieji vaikai su mažaisiais. Mažiukas pasislėpė už baldų, didesnieji padarė lyg jie nematytų, manydami tuo jam padaryti džiaugsmą. Tačiau mažiukas tuojuo ėmė šaukti: "Aš esu čia!" lyg norėdamas tuo pasakyti: "Argi nematote kur aš esu?"

Vieną dieną, sako toliau Montessori, aš pati dalyvavau viename tokiaime žaidime. Aš užtikau mažiukus džiaugsmingai šaukiančius ir plojančius rankomis, kad jie surado savo draugą, pasislėpusį už durų. Jie atėjo prie manęs ir reikalavo kartu su jais žaisti, sakydami: "Žaisk su mumis, pasislėpk!" Aš sutikau ir jie ištikimai išbėgo iš kambario, kad aš galėčiau pasislėpti. Tačiau užuot atsistojusi už durų aš pasislėpiaui į kampan už spintos. Mažiukai grįžė į kambarį, ėmė įieškoti manęs už durų. Aš palaukiau valandėlę, bet pastebėjusi, kad jie toliau nebeįieško, aš išėjau iš savo slėptuvės. Vaikai buvo liūdni ir nusivylę. "Kodėl tu nežaidi su mumis?" — jie klausė. "Kodėl tu nepasislėpei?"

PRIE SŪPUOKLIŲ

Nuotr. N. Kulpavičienės

Iš Vašingtono Lietuvių Moterų Klubo veiklos

Vašingtono Lietuvių Moterų Klubo valdybą sudaro B. Tautvilienė, E. Kačinskienė, L. Jurkienė, I. Kamantauskienė, E. Liatukienė, G. Grininė ir K. Zalkauskienė.

Sausio mėn. klubas buvo suruošęs šaunų balių gražioje Catholic Daughters of America patalpose. Šokiams grojo Baltimorės lietuvių orkestras pritiriamas trijų lietuvių dainininkių. Veikė bufetas ir loterija. Dailininko J. Bagdono paveikslą loterijos keliu laimėjo rašytojas A. Vaičiulaitis. Balius davė pelno ir susirinkusieji gražiai pasilinksmino.

Kovo mėn. p. Kačinskų namuose įvykusiame susirinkime buvo apsvaistyti einamieji reikalai, užgirtas iš baltiaus gauto pelno paskirstymas iš kurio \$100 įneštas Lietuvių Kultūros Fondan tad Vašingtono Lietuvių Moterų Klubas yra Kultūros Fondo nariu, \$20 paskirta šeštadienei lietuviškai Vašingtono mokyklai ir \$20 pasaulinės parodos Niujorke lietuvių komitetui.

Po susirinkimo sekė dantų gydytojos Elenos Liatukienės paskaita apie dantų priežiūrą ir burnos higieną. P. Liatukienė odontologijos mokslus baigė Vokietijoje įgydama daktaro laipsnį. Atvykus į JAV, pagal šio krašto reikalavimus studijavo odontologiją Vašingtone ir gavo bakalauro laipsnį, o Michigano universitete įgijo magistro laipsnį. Šiuo metu dr. Latukienė verčiasi praktika ir yra associated professor Howard universitete Washington, D.C. Paskaita buvo išklaudyta su dideliu susidomėjimu ir iškelta nemaža paklausimų. Po paskaitos sekė kavutė. Netolimoj ateity klubas yra numatęs suruošti literatūros vakarą.

Jeigu tai tiesa, kad žaidimas yra džiaugsmo sužadintojas (vaikai buvo labai patenkinti savo absurdišku žaidimu), tai tam tikro amžiaus vaikų džiaugsmas glūdi ne kur kitur, kaip viską surasti savo vietoj. Jų žaidimo prasmė: surasti daiktą, kurio, nors ir nemato, bet aiškiai žino, kur jis yra. Taip baigia savo pasakojimą Montessori.

Visa tai rodo, jog pati prigimtis aprūpino vaiką jautrumu tvarkai. Vaikė yra įdiegtas vidinis pojūtis. Dėlto vaikui ne tiek svarbu daiktus atskirti vienus nuo kitų, kiek svarbu jam pažinti daiktų tarpusavio santykius. Šioji jauslė pakeičia visą vaiko aplinką į vieningą visumą, kurios atskiros dalys yra glaudžiamieji santykiai vienos su kita. Tokiu būdu pažinta aplinka įgalina vaiką orientuotis, susivokti ir judėti siekiant tam tikrų tikslų. Be šitos ypatybės, t.y. jautrumo tvarkai, būtų neįmanoma išgyti arba susidaryti santykingumo sąvoką, vaikui trūktų paties būtiniausiojo pagrindo ir jis atsidurtų padėtyje žmogaus, kuris kad ir turi baldus, bet neturi vietos, kur juos pastatyti. Jokius naudos nebūtų iš gausybės

Gražus koncertas

Aušros Vartų parapijos salėje, vasario 1 d. KLKM Dr. Jos Montrealeio skyrius suruošė įdomų koncertą balių. Programą išpildė Lietuvos operos solistė E. Kardelienė ir iš JAV atvykęs jaunas Amsterdamo klebonas kun. K. Balčys.

Sol. E. Kardelienės labai stiprus pasirodymas susilaukė didelio publikos entuziazmo. Solistei akomponavo muz. K. Smilgevičius.

Kun. K. Balčys montrealiečiams buvo visiškai naujiena, ir labai maloni. Jo stiprus balsas ir laisva, be solistinių pretenzijų laikysena scenoje labai patiko klausytojams, ir jis susilaukė gausių plojimų. Beveik visas repertuaras buvo italų, vokiečių ir anglų kalbose. Solistas atsispašė, nepajėgęs dar gausnio lietuviško repertuaro paruošti. Kun. Balčiui akomponavo p-lė Klutterback.

Po koncerto sekė vaišės, kurios, kaip kad Moterų dr. jai ir dera, buvo labai gausios ir gražiai svečiams patiekios. Šokiams grojo geras 3-jų Loyolos studentų orkestras, beveik nepertraukdamas šokių iki pat galo net ir trumpam poilsui.

Montrealeio kultūrinių parengimų mėgėjai dėkingi pirm. V. Ottienei ir visai skyriaus valdybai už gražų koncertą ir malonų pasilinksminimą. Labai girtina išgalinti Aušros Vartų parapijos tradicija vakarienes pajvairinti koncertine programa.

G. Rudinskienė

G. Krivickienė, JAV Vals. Departamento Korespondentų S-gos narė, balandžio mėn. atstovavo "Draugo" dienraščiui Departamentu ruoštoje laikraštiniams, radijo bei televizijos stočių atstovams informacinėje konferencijoje užsienio politikos klausimais.

Amerikos Lietuvių Taryba birželio 26, 27 ir 28 dienomis Shoreham viešbutyje Vašingtone šaukia visuotiną Amerikos lietuvių kongresą. Tuo reikalu Tarybos pirmininkas L. Simutis buvo atvykęs į Vašingtoną ir balandžio 2 d. su lietuviškų draugijų bei organizacijų pirmininkais ir kitais lietuvių visuomenės atstovais tarėsi kongreso ruošimo reikalais, kviesdamas juos talkinti šiame darbe. Į pasitarimą atsilankė: O. Bačkienė, A. Barzdukas, Barbara Darlys, G. Grininė, K. Jurgėla, E. Jurgelienė, L. Jurkienė, D. Krivickas, G. Krivickienė, P. Labanaskas, J. Laučka, I. Laučkienė, B. Paramskas, kun. G. Sabataitis, B. Tautvilienė ir A. Vasaitis.

Vašingtono lietuviai mielai sutiko talkinti ir jau sudarytos 3 pagrindinės komisijos į kurias bus įtraukta ir daugiau narių, būtent:

1. Banketo komisija: B. Darlys, G. Grininė, E. Jurgelienė ir B. Tautvilienė; 2. Spaudos komisija: G. Krivickienė ir B. Paramskas; 3. Registracijos komisija: L. Jurkienė ir I. Laučkienė. Komisijų darbams koordinuoti ir palaikyti ryšius su ALTo centru išrinktas D. Krivickas.

Dr. V. Kudirkos mokykla Montrealyje

Šiemet sueina penkiolika mokyklos veiklos metų. Pirmieji iniciatoriai buvo A. Ališauskas ir A. Kudžma. Tėv. J. Kubilius, SJ, rūpestiu buvo gauta iš prancūzų katalikų mokyklų komisijos patalpos ir mokytojams atlyginimai. Tuo būdu, tėvams atpuolė visas mokyklos išlaikymo rūpestis. Per keletą metų mokykla išaugo mokinių ir mokytojų skaičiumi. Šeimų patogumui buvo atidaryta antroji mokykla Rosemonte, kuri vėliau buvo pavadinta dr. V. Kudirkos vardu.

Mokyklas nepaprastu nuoširdumu globojo Aušros Vartų parapijos klebonas Tėv. J. Kubilius, SJ, kleb. Tėv. J. Borevičius, SJ, ir dabartinis šios mokyklos globėjas Šv. Kazimiero parapijos kleb. dr. F. Jucevičius. Ilgus metus džiaugėmės Kultūros Fondo įgaliotinės I. Rimkevičienės nenuilstamu rūpestingumu. Turėjome eilę mokytojų: I. Rimkevičienė, A. Stravinskaitė, E. Navikėnienė, Balsienė, A. Kavaliūnaitė, Gurčienė, J. Blauzdžiūnienė, J. Gečienė, J. Baltuonienė, J. Adamonienė, L. Stankevičius, M. Malcienė. Per šią eilę metų mokyklą baigė tikrai gražus būrys jaunimo.

Šiais metais yra 87 mokiniai ir dirba 5 mokytojai: J. Blauzdžiūnienė — vedėja, J. Gečienė, M. Malcienė, E. Navikėnienė ir L. Stankevičius. Mokyklos globėjas ir kapelionas kun. dr. F. Jucevičius.

Šalia tiesioginio žinių perdavimo, mokykloje rengiami minėjimai bei šventės su mokinių išpildoma programa: vaidinimais, tautiniais šokiais, dainomis, deklamacijomis. Be to, mokiniai gieda bažnyčios chore, kuris taip pat yra vadovaujamas mokyklos.

Per penkiolika metų puoselėti lietuviški daigeliai teisai auga tėvų žemės ažuolais!

J. B.

"Žmogaus inteligencija neišskyla staiga iš nieko; ji susikuria ant matų, kuriuos vaikas padeda savo gyvenamųjų jautrinių laikotarpių metu". (Montessori).

J A U N I M A S

RICARDAS MAČIULIS, Čikagos lituanistinės mok. mokinys

Šiandien visur, kur bepasisuksi — knygose, spaudoje, prezidento atsišaukime, net kunigo pamoksle išgirsi seną šūkį: „Jaunimas mūsų ateitis!“ Kiekviena tauta tai daro savaip, bet visos tautos, visos valstybės nori to paties: išlaikyti per savo priaugančią kartą šių dienų nesustojančias lenktynes.

Jaunimas gi yra nuo amžių tas pats: gyvas, judrus, nepastovus, visada siekiantis naujų išpūdžių, visada troškiantis naujų žinių. Jaunas žmogus, kurios tautybės jis bebūtų, yra pilnas energijos ir entuziazmo siekti nepasiekiamo. Skirtumą tarp asmenų jaunulių sudaro aplinkybės ir sąlygos, kuriose jis yra užaugintas.

Vaikystės išpūdžiai vaiko prote, sieloje ir širdyje palieka žymes, kurių neišdildys ateities gyvenimas. „Ką jaunas įprasi, tą senas teberasi“, sako sena patarlė. Vaikas yra silpnas padaras. Kaip jį augina, taip jis vystosi. Jei šeima religinga, moralės principai teisingai suprasti, vaikas savo supratimą būti geru nešis su savim į jaunolio amžių. Jis išlaikys tuos principus nesulaužomus ir tada, kada jis pereis į subrendusį amžių. Iš jo išaugs žmogus, kuriuo galės pasidžiaugti ne tik tėvas ir motina, bet ir tauta, iš kurios jis yra kilęs. Iš jo išaugs stipraus charakterio vyras, mokąs elgtis visur ir visada. Jam lengviau bus atsispirti ir tada, kai jis netikėtai atsidurs vienas tarp svetimų. Gerai išauklėtas jaunuolis nepasimes ir didmiesčio gyvenime, kuris begalo pavojingas augančiam dar nesubrendusiam jaunuoliui. Didmiestis yra lyg nuodai trapiam sielai, nemokančiai atskirti pelų nuo grūdų. Tėvų nuosirdi globa čia ypatingai reikalinga. Jaunuolis yra viskam jautrus ir viską naują sutinka su didžiausiu entuziazmu. Betkas jį žavi. Pramogos vilioja. Jis nori paragauti visko, ką didmiestis gali jam pasiūlyti. Kiekvieno didesnio miesto gyvenimas yra visai skirtingas nuo mažo miestuko ar kaimo gyvenimo. Didmiestis moraliniu atžvilgiu — palaida bala. Jaunuoliui paskęsti toje baloje lengviau nei musei šaukšte sriubos prigerti. Ir jis paskęs, jei nebus tėvų išmokytas atskirti, kas jam leista ir ko jis turi vengti.

Šiandien visi šaukia, kad mūsų jaunimas sugedęs. Aš tam nepritariu. Jaunimas gražus. Jis nesugedęs. Jį gadina. Jį gadina neišauklėtas žmogus. Tas, kuris turėtų kelią rodyti priaugančiam kartai, pats privalo būti gerai išsiauklėjęs. Turtų gobšumas yra prislopinęs norą savo vaikus geriau išauklėti. Sąlygos, kad motinos turi dirbti už šeimos ribų, atitraukia jas nuo šeimos pareigų. Vaikams trūksta švelnumo ir meilės. Be meilės užaugęs jaunuolis negali parodyti meilės kitam žmogui. Jis jos nepažįsta, jis pilnas piktoumo širdyje. Jis ieško šilumos už namų ir dažnai tampa blogų aplinkybių auka.

Kaip augalui reikia saulės ir vandens, jaunimui reikia priežiūros ir su-

pratimo. Reikia jaunimui rodyti daugiau pasitikėjimo. Jauną medį gali lenkti kaip nori. Kažkur girdejau tą posakį. Jaunimą gali vesti koku nori keliu. Jaunimą gali smerkti tie, kurie jauni nebuvo. Kiekvienas suaugęs tegul pažiūri atgal į savo jaunas dienas. Tegul gerai pagalvoja ir pasako, kad jaunimas ne visada ir ne visur vienydas? Juk pasaulis nestovi vietoje. Jis lekia galvotrukčiais, pats nežinodamas kur. Aišku, sąlygos kasdien keičiasi, jos paliečia ir jaunimą, bet tai nereiškia, kad šių dienų jaunimą reikia atstumti, kaip kažką bloga. Kaip šauki, taip atsiliepi. Kokį jaunimą norite turėti, tokį ir turite. Obuolys nuo obels netoli tekrenta. Tegu suaugęs šių dienų žmogus jaunimui duoda gerų pavyzdžių, jaunimas jo neapvils. Jei jaunuolis matys tik gerus pavyzdžius, jis neturės pasirinkimo tarp blogo ir gero, ir pats turės būti geru. Tik reikia daugiau pasitikėti jaunimu. Jis buvo, yra ir bus vis tas pats, gyvas, judrus ir vis nesuprantamas. Praeis metų metai. Pasaulio veidas keisis, naujos kartos užims senųjų vietas, o žmonija vis šauks: „Jaunimas mūsų ateitis!“

JEIGU AŠ ŠIANDIEN BŪCIAU LIETUVOJE

ALDONA TAMOŠIŪNAITĖ

Čikagos lituanistinės mokyklos mokinė

Jeigu mano tėvai nebūtų pasitraukę iš Lietuvos ir jeigu bolševikai jų nebūtų kur nors išvežę į Sibirą, tai aš būčiau gimusi ir augusi Lietuvoje. Dažnai aš pagalvoju ir stengiuosi įsivaizduoti, koks būtų mano gyvenimas.

Jeigu aš šiandien gyvenčiau Lietuvoje, ji vistiek būtų komunistų valdoma. Didžiausias jų dėmesys yra kreipiamas į jaunuomenę, ypač į mokslus einančią jaunuomenę. Ir aš greičiausia mokyčiausi. Ir man jie kaltų į galvą tarp kitko šiuos dalykus: kad nėra Dievo, kad reikia akiai klausyti valdžios ir „vyresniojo brolio“ — rusų, kad turiu būti komjaunuole ir t.t. Šiuos dalykus kaltų diena po dienos, per pamokas, per visokius susirinkimus. Net baisu pagalvojus, kad ir man reikėtų tokių dalykų klausyti.

Tuo pačiu laiku, kai komunistai kaltų į mūsų galvas tas neteisybes, mano tėvai, seneliai ir artimieji, kurie gyveno nepriklausomoje Lietuvoje ir kurių širdyse dar nebūtų užgesusi tėvynės meilė, slapta mokytų mus, kad yra Dievas, kad žmogus yra dieviškos kilmės, o ne gyvulys, kad jis turi teisę turėti nuosavybę ir būti laisvas.

Aš eičiau ten, Lietuvoje, į mokyklą, bet toje mokykloje nebūtų dėstoma tikyba, mažai ar visai nieko negirdėčiau apie didingą Lietuvos praeitį, patriotinę lietuvių literatūrą, žodžiu, nesimokyčiau net savo gimtajame

Aldona Bušinskaitė
kalbėjimo konkurso laimėtoja

Aldona Bušinskaitė yra 17 m. amžiaus jaunuolė, ši pavasarį bebaigianti Loretto gimnaziją Toronte. Ji gimnazijoje mokosi geriausiai pažymiais, o visuomeniškai subrendo ateitininkų organizacijoje. Aldona yra baigusi 9 metų Toronto Maironio šeštadieninę mokyklą ir pedagoginius lituanistinius kursus. Dabar ji mokytojauja šeštad. mokykloje ir redaguoja ateitininkų laikraštėlį „Pirmyn, Jaunime!“.

Aldona ši pavasarį laimėjo visos Ontario prov. moksleivių viešojo kalbėjimo konkursą. Po finalinių konkursų iškilmių ji buvo Toronto visų dienraščių paminėta ir įdėta jos nuotrauka, pažymint, kad Aldona yra gimusi Vokietijoje lietuvaite. Jos kalbos tema buvo „Jaunuolių sunkumai“.

krašte tokių dalykų, kurių mokausi čia, Amerikoje, lankydamą lituanistinę mokyklą. Tikybos gal turėčiau mokytis slapta, naktimis, su baime, ar kas neseka. Kitų dalykų gal pamokytų otys tėvai ar kiti patikimi artimieji.

Viena aišku: kaip čia jaučiame tam tikrą dvilypumą ir blaškymąsi tarp lietuviškos ir amerikietiškos, taip ten to blaškymosi būtų dar daugiau. Ten, Lietuvoje, tas blaškymasis būtų labai pavojingas. Jis galėtų būti tik sielos viduje ir labai saugomas. Šiaip jau visur reikėtų rodytis, kad tiki tuo, ką tau jie kalba, kad tiki į komunizmą ir visus jo prasimanymus, nors širdyje ir netikėtum. Augtum tarp dviejų pasaulių ir veidmainiaudamas. O tai baisu!

Baisu, kad negalėtum su niekuo artimai susidraugauti. Juk daug žinoma atsitikimų, kad komunistinėje santvarkoje draugai išduoda draugus, net kartais vaikai tėvus.

Kai visa tai pergalvoju, aš džiaugiuos, kad gyvenu laisvame krašte, o ne komunistų pavergtoje Lietuvoje.

PREMIJOS IR VAIKŲ LITERATŪRA

REGINA KUTKA

Gyvename tiesiog premijų amžiuje. Gražuolės premijuojamos net dukart: pirmą kartą pačios gamtos apdovanojamos, o antrą — savo garbintojų. Premijuojami dailės kūriniai, dargi tokie, kurie, atrodo, neverti ne tik premijos, bet ir tų dažų, kurie ten ištepti, pvz., kai visa drobė nutepta grynai juodai, tik paliktas baltas taškas kampe... Premijas gauna net ir beždžionės, kurių savininkai išstato jų „genialius“ darbus parodose. Mes lietuviai kol kas beždžionių „meno“ dar nepremijuojame, nors modernioji dailė jau užkariavo vadinamųjų meno kritikų ir recenzentų simpatijas. Mes, ta vadinamoji „paprastoji publika“, stebimės ir pečiais traukome iš kaikiurių išstatytųjų darbų, bet žodžio tarti negalime, nes visai žinantieji meno kritikai apšaukia mus neišmanėliais, nieko nenusimanančiais šių dienų mene, jei pabandome papiekti kokią „modernistą“. Visokie rėksniai ir drąšūs teplioriai su savo rėkiančiais „kūriniais“ prasimuša į pirmąsias eiles, kai tuo tarpu tylūs realistai nustumiami į galą arba visai nepriimami ir parodas. Reiktų, kaip to Andersono pasakoje, nekaltu vaikelio, kuris sušukto: „Karalius nuogas!“

Turime daug premijų ir literatūrai. Premijuojami romanai, net keli iš karto. Premijuojama poezija, mokslo veikalai, įvairūs rašiniai, dramos veikalai. Visa tai labai gražu, ir garbė tiems žmonėms, kurie savo laiką ir pinigus aukoja tokiems geriems tikslams. Tik reikia pažymėti, kad visos tos premijos yra skiriamos išimtinai suaugusiųjų labai ir malonumui. O mūsų mažiesiems skirtos knygos yra visiškai išstumtos iš premijų srities. Mes tėvai galvojame, kad tuo yra daroma skriauda vaikų rašytojams ir didelė žala mūsų vaikūčiams, kuriuos didžiū vargu stengiamės išauginti lietuviams. Kai visa energija ir paskatinimas nukreipti suaugusiųjų labai, niekas, atrodo, ir nebesistengia vaikams rašyti. Juk beišeina vos viena dvi knygelės vaikams kasmet. Mūsų vaikai prašo lietuviškų skaitinių. Savų stokodami, noromis nenoromis turime griebtis angliškų. Kodėl taip apleista vaikų literatūra? Ar mes nemylime savo mažųjų, ar jau pamiršome, kad, jei nepriziūrėsime tų daigelių dabar, tai išaugę iš jų augalai nežydės lietuvybei, bet puos kitataučių darželius?

Skaitėme spaudoje, kad buvęs Kultūros Kongresas Čikagoje rūpinosi tuo reikalu, priėmė rezoliucijas vaikų knygų spausdinimo ir platinimo reikalu. Kur tie pažadėtieji darbai? Kol kas jų nematome, nors jau daug laiko praėjo. Kodėl tarp tų visų tūkstantinių premijų romanams, poezijai ir kitkam neatsiranda nors penkšimtinių kasmetinei vaikų literatūros premijai? Jei pagaliau taip gaila tų dolelių, tai kodėl pvz. kad ir Rašytojų D-ja negalėtų duoti nors kasmetinės

garbės premijos, kuri nieko nekainuotų, bet priduoūt nors truputį malonumo rašytojams? Kodėl, o kodėl taip užmiršome tokį svarbų lietuvybei reikalą — savo mažųjų literatūrą?

Kokią susidomėjimą sukelia kasmet romano premijos! Rašytojai rašo, varžosi, skaitytojai susidomėję laukia rezultatų, paskui grobsto, perka premijuotą romaną. Kad tai būtų daroma ir su vaikų literatūra, atsirastų patraukimas ir rašytojams, susidomėtų ir tėvai, laimėtų ir knyga, nes būtų greičiau išperkama. O labiausiai tai laimėtų mūsų mažieji, be kurių nebūs ateities lietuvybei šiose svėčiose šalyse.

VLADAS NAGIUS - NAGEVIČIUS

EMILIJA ČEKIENĖ

Naujai išleista knyga paprastai perina visos mūsų periodinės spaudos puslapius tartum prašydama skaitytojų, imkite mane, skaitykite, įvertinkite leidėjų pastangas, nes aš esu įdomi, vertinga, nesigailėsite. Tada ji, tebekvepianti spaustuvės dažais, pasklinda po skaitytojų rankas, perina per draugišką ir nepalankią jai kritiką. O po to... sukraunama į lentynas ir jau ilgiau palaukia, kol atėjęs skaitytojas išrinks ją iš daugelio kitų knygų ar tai susižavėjęs viršeliu, ar kada nors skaitės recenziją.

Šį kartą keliais atvejais pravartu vėl paminėti prieš porą metų liuksiniais išleistą knygą Vladas Nagius-Negevičius, nuo kurio mirties šiemet sueina dešimt metų.

Daug žinome Lietuvai nusipelnusių vyrų, bet maža moterų, kurios pasvęstų visas jėgas, visas savo amžiaus saulėlydžiui skirtas santaupas savo vyro atminimui įamžinti, kaip padarė p. Veronika Nagevičienė. Gal dėlto, kad ir jis taip labai gerbdavo žmoną, leidėjos žodžiais tariant, „nedaug terasite vyrų, kurie taip gerbtų ir didžiutęsi savo žmonomis“ (21 psl.).

Leidėjos žodyje V. Nagevičienė knygos turinį dalina į tris dalis. Pirmiausia supažindina skaitytojus pati su savo asmeniu, vėliau su vyro ir abiejų bendru gyvenimu, kurį juodu paskyrė ne tiek rūpesčių vienas kitu kiek bendru vyro ir žmonos rūpesčiu savo tautos reikalais, giliai pergyvendami jos nelaimės ir džiaugsmingai kartu sutikdami laimėjimus. Knygoje išsamiai apibudintas ne tik velionio gana vingiuotas gyvenimo kelias, pati asmenybė, bet ir jo nuopelnai įvairiose besikuriančios Lietuvos srityse. O kur jo nedalyvauta, neprisidėta tai darbu, patarimu, nurodymais, sveika organizacine iniciatyva ir nuosirdžiu rūpesčių galimai greičiau atkurti jauną savo tėvynę, ką tik sutraukiusią ilgus metus nešiotus vergijos pančius. Jis visa savo esybe rūpinosi,

kad ši jauna Lietuvos valstybė kuogrečiau atsistotų greta Vakarų kultūros valstybių.

Būdama moteris negaliu nepastebėti generolo dr. V. Nagevičiaus didelio įnašo ir Lietuvos moterų to laiko judėjime. Jis, augšto laispsnio karškis, medicinos gydytojas, gabus visuomeninkas, valstybininkas, taip plačiai besireiškęs Lietuvos gyvenime, rodos, kaip galėjo rasti dar laiko ir skirti dėmesio moterims, kurių Amerikos lietuviai vyrai dar 1905 m. į visuomenę visai įsileisti nenorėjo. Dr. Šliupo pasiūlymas įsileisti moteris į Susivienijimo organizaciją buvo atmetas. Tuo laiku Rochester, N. Y., norėta kurti parapiją ir atsikviesti lietuvių kunigą. Atėjusias į susirinkimą moteris ir mergaites vyrai išprašė lauk, nors jos pačios įrodinėjo, kad esančios taip pat katalikų tikėjimo ir reikalingos kunigo, kaip ir vyrai. Ir tik po to, dar po kelių metų jos buvo čia priimtos į visuomeninę veiklą (V.L. nr. 18, 1905 m.).

Tuo tarpu ant karo griuvėsių besikuriančioj Lietuvoj gen. dr. V. Nagevičius pats įieškojo ir įjungė į tautinį patrijotinį darbą kiekvieną jėgą. Jis, S. Oželienės padedamas, suorganizavo Moterų Komitetą, kuris lankė karius ligonius, ruošė jiems koncertus, pirkto knygas ir k. Vėliau tas komitetas išaugo į veiklią D.L.K. Birutės Draugiją. Įsteigęs visą eilę organizacijų jis stengėsi, kad jos visos būtų naudingos kraštui ir kuo plačiausiai plėstų savo veiklą. Nagevičius įsteigęs jo iniciatyva Lietuvos Jūrininkų Sąjungą ir vėl į šios organizacijos darbą pritraukė moteris, kurios įkūrė Lietuvos Moterų Tautiniam laivynui remti draugiją Kaune, kuri buvo veikli ir daug padariusi jūrininkystės idėjai ugdyti.

Gen. dr. V. Nagevičius kviesdavo moteris į visas visuomeninės veiklos sritis, ragindamas įsijungti į kultūrinį ir šalpos darbą, palaikyti gražias lietuviškas tradicijas, nepasiduoti svetimoms įtakoms, ugdyti lietuviškos moters geruosius būdo bruožus: kuklumą, darbštumą, dorovingumą, atgavinti tautinių drabužių dėvėjimą ir t.t.

Savo tautai kiekvieną atliktą naudingą darbą ir žmones jis giliai vertino, nežiūrind, kad jie ir kitokių ištikimimų negu jis būdavo. Štai pats būdamas tikintis, gerbdamas dr. J. Šliupą už didelį jo patrijotiškumą ir nuveiktus darbus lietuvių tautai, V. Nagevičius pasiūlė Korporacijai Fraternitas Lithuanica išrinkti dr. J. Šliupą garbės nariu.

Ir vienas iš didžiausių gen. dr. V. Nagevičiaus nuopelnų savo tautai yra Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus 1921 m. Vasario 16 d. įkūrimas ir nuolatini jo turtinimas bei tobulinimas, kuo džiaugėsi ir didžiavosi lietuvių tautos džiaugsmo ir skausmo bei susikaupimo valandomis lankė ir tautinės stiprybės sėmė ne tik jo kūrėjai, organizatoriai, lietuviai kariai, savanoriai, invalidai, bet ir visos Lietuvos žmonės iš visų Lietuvos kampų, o mūsų tautos atgimimo tėvas dr. J. Basana-

AUSTRALIJA IR LIETUVIAI

KUN. P. VASERIS

Kadaise Australija europiečiams buvo labai tolima žemė, nes į ją laivai plaukdavo apie tris ar keturis mėnesius. Šiandien lėktuvu ją galima pasiekti per keliolika valandų. Žemynas randasi pietiniame žemės pusrutulyje, taigi visai priešingoje, nei mūsų, padangėje. Ten danguje naktį matomos kitos žvaigždės, saulė eina šiaurės skliautu ir metų laikai eina atvirkščiai: kai Europoje artinasi žiema, ten aušta pavasaris. Kai čia Kaledos sutinkamos su puriom snaigėm, ten saulė pliskina ir degina laukų žalumą.

Australija yra arčiau prie pusiaujo negu Europa, ir saulutė vasaros metu užkopia veik virš galvos. Šilta yra pakankamai, bet nepasakysiu, kad perkaršta. Klimatas yra gana sausas, ir todėl nekankina vasaros karščiai. Apgyventos daugiausia yra Australijos pietinės pakrantės, kur kiek vėsiau, o čia pat ir jūra, nuo kurios dvelkia vėsūs vėjai. Lietaus yra permažai, užtat vandens klausimas yra sunki problema. Tik pajūriais palyja, o pačiam žemynui tik retas lietaus lašas pakliūva. Tokia lietaus drėkinama juosta pajūriais siekia žemyną gilyn vidutiniai tik 300 mylių. Šis pajūrio ruožas ir yra žmogaus gyvenimo plotai.

Australijos augmenija nėra turtiniga. Laukuose retai išsitemė eukaliptai ir nedideli krūmokšniai. Jie žaliuoja ištisus metus. Kalnuose augmenija turtinga. Eukaliptai, rodos, dangų remia, o žemiau didžiuliai papročiai, kurie tarsi virė medžiais ar palmėmis. Pušų ir eglių nematyti, nebent būtų žmogaus užsodintos. Miestų parkuose pilna europietiškių medžių, kurie čia atvežti. Jie prisitaikę australiškiems metų laikams: meta lapus birželio mėnesį.

Skirtingesni žvėreliai Australijoje yra kengūra, koala, posumai. Koala — tai australiškas meškiukas. Posumai primintų mūsų voverę, tik didesni. Plešriųjų žvėrių nėra. Pavojingos yra gyvatės, kurios čia gana didelės iki 6 pėdų ir labai nuodingos. Dar yra vienas nuodingas voras, kuris yra mažiukas ir su raudona dėme kuproje. Yra ir skorpionų, bet miestuose nepasitinka, kad kas nuo jų nukentėtų. Gal kiek dažniau miestuose sutinkama gyvatė, bet ir nuo jų nukentčia daugiau

tik vaikai, kurie mėgsta šiukšlynuose žaisti. Gyvates gauda paukštis kakabūra. Jis ne ką didesnis už varną, bet didelė pelėdos galva ir stambiu vanaگو snapu. Nedidelis paukštukas, bet pajėgia užmušti didelę gyvatę. Šiaip paukščių Australijoje yra įvairių, o ypač neregėtai margų papugų. Lakštingalos čia nėra. Medžiotojas čia gali rasti laukinių ančių, lapių, zuikių, triušių ir šernų.

Tikrieji Australijos gyventojai yra aboridžinai. Tai geltonosios rasės žmonės, kurie gal kiek primena kiniečius. Šie Australijos gyventojai civilizacijos nemėgsta ir gyvena laukinių gyvenimą. Jie susitelkę daugiau Australijos šiaurėje, kur tropinis klimatas ir gyvena veik dykumose. Į miestus pas baltuosius nesilanko. Šiaip žmonės yra taikūs ir gerbia baltąjį. Australijoje jų yra nedaug.

Anglams atradus Australiją, čia buvo vežami anglų kaliniai. Jie šiame naujajame žemyne pradėjo kurti baltų žmogaus gyvenimą. Tik vėliau buvo pastebėta, kad šiame kontinente galima sukurti gerą gyvenimą. Tuomet iš Anglijos ėmė plaukti savanoriai naujakuriai ir pradėjo apvaldyti nenaudojamus plotus. Šiandien čia yra pastatyti nemaži miestai ir sukurta stipri pramonė. Didieji miestai yra Sidnejus — 3 milijonai gyventojų, Melbourne — 2 mil., Adelaide — ½ mil., Perth — ½ mil. Visi šie miestai yra pajūriais.

Lietuviai į Australiją atvyko tik po II pasaulinio karo. Anksčiau iš lietuvių čia yra gyvenusios tik kelios ar keliolika šeimų. Iš Vokietijos stovyklų čia privažiavo viso gal nekiek daugiau, kaip 8.000 lietuvių tremtinių. Visi į Australiją emigravusieji turėjo atlikti 2 metų darbo prievolę. Darbas buvo apmokamas kaip ir visiems, tik privalėjo dirbti tą, ką valdžia buvo paskyrusi. Šitokių imigrantų transportus iš laivų vežė tiesiai į stovyklas, kurios buvo panašios, kaip ir Vokietijoje. Stovyklos dažniausia buvo toli nuo miestų, atvirame Australijos lauke. Laukai ten nykūs ir vasarą saulės nudeginti, nurudę. Ateiviai išsisingo į tokią dykumą patekę. Vyras tuoj išsiuntė į darbus, o žmonas su vaikais išgabeno į šeimų stovyklas. Pasitaisydavo, kad vyras turėdavo vykti kelis

šimtus mylių aplankyti savo šeimos. Lietuviai nusigande ėmė įieškoti dėdžių Amerikoje ar kitur, ir šoko į konsulatų užsirašyti naujai emigracijai. Ten reikėjo laukti keliolika metų eilės. Per tą laiką visi jau buvo atlikę darbo prievolę, nusidangino į miestus, susirado tinkamą darbą ir pradėjo statyti namus. Kai po aštuonerių metų pasaukė Amerikos konsulas, visi jau buvo padoriai įsikūrę ir apsitvarkę. Tačiau pirmieji transportai išvažiavo. Po metų veik pusė jų grįžo. Šiandien i kitus kraštus iš Australijos mažai kas važiuoja, nebent traukia giminių pasiilgimas.

Didesnės lietuvių grupės susidarė didžiuosiuose miestuose: Sydney — 3000, Melbourne — 2000, Adelaide — 1500. Šie trys miestai ir kūrė lietuvių kultūrinį gyvenimą ir davė jam lietuviško gyvenimo atspalvį. Pirmasis ir reguliarus lietuvių susirinkimo punktas buvo bažnyčia. Lietuviai kunigai čia išsinuomavo sutartom valdom vieną kurią vietinę bažnyčią ir pradėjo reguliarius lietuvių pamaldas. Čia rinkosi žmonės sekmadieniais ne tik pasimelsti, bet ir susitikti savo pažįstamų. Taip pat čia prasidėjo ir lietuvių organizacinis darbas. Dabar parapijos jau įsigijo nuosavybes Adelaideje ir Melbourne. Adelaide lietuvių turi jau visas parapijos patalpas — bažnyčią, salę, kleboniją ir savitgalio mokyklos patalpas. Ten dirba įsikūrę Tėvai marijonai. Melbourne yra nuosava lietuvių klebonija, nedidelė salė ir savaitraščio "Tėviškės Aidai" spaustuvė.

Lietuvių savaitgalio mokyklų tinklas Australijoje yra gana didelis. Čia tėvai visu rūpestingumu siunčia vaikus į tokias mokyklas. Šios mokyklos yra ir mažesnės kolonijose, kuriose gyvena nors šimtas lietuvių. Man geriau pažįstamas Melbourne, kuriame gyvena ir apie jį tiksliau galiu pakalbėti. Čia parapijos sekmadienio mokykla turi 160 mokinių, o kita mokykla, kuri dirba Lietuvių Klubo patalpose turi apie 20 mokinių. Parapijos mokykla naudoja australų katalikų mokyklos klases. Čia veikia dar lietuvių vaikų darželis ir jaunimo kursai. Viso dirba 10 mokytojų. Prie mokyklos dar veikia tautinių šokių grupė ir jaunimo choras.

Organizacijų yra daug, bent kelios dešimtys, kaip tai skautai, ateitininkai, sportininkai, teatro grupės, chorai, studentai, inžinieriai, miškininkai, teisininkai, kariai, socialinė globa, katalikės moterys, kat. kultūros draugai, karitas, Kultūros Fondas ir pan. Visi susiorganizavę pagal savo specialybę ir pamėgimą. Vienos tų draugijų daugiau veikia, kitos mažiau, bet vistiek ką nors veikia. Įvairių parengimų užtat netrūksta. Chorai Melbourne yra net du: parapijos choras, kuriam vadovauja J. Juška, atvykęs iš Anglijos, ir Dainos Sambūris, su vadovu A. Čelna. Dar trečias priaugantis jaunimo choras, taip pat vadovaujamas A. Juškos. Panašūs lietuviškų organizacijų vienetų sąstatai gyvuoja visuose didesniuose lietuvių centruose bei kolonijose. Neatsilieka nė mažesnės kolonijos, kaip Geelong, New Castle, Canberra — Australijos sostinė, Perth, Hobart — Tasmanija, Brisbane.

Į ūkius lietuviai nesimeta, nes čia skirtingas ūkininkavimo būdas. Nė labai lietuviai nusiteikę ir prekybai. Turi vienas kitas mažesnes krautuvė-

vičius rašė 1924 m.:

"Kiekvieną kartą, kada man tenka atsilankyti Karo Muziejuje, negaliu nepasidžiaugti širdingai čia surinktais eksponatais, kurie man suteikia didžiausio pasigėrėjimo. Šita kultūros, lietuvių patrijotizmo įstaiga yra tai tyra šviesos oazė kasdieniniam kau-niečių gyvenime, kuri mano akyse suteikia didžiausios pagarbos josios įkūrėjui ir tvarkytojui dr. V. Nagevičiui, kuriam reikia linkėti ilgiausio ir sėkmingiausio darbavimosi lietuvių kultūrinimo srityje".

Knygoje apstu įvairių žymių žmonių muziejų aplankiusių, nuomonių, didžiai vertinančių šią Lietuvos šventyklą, supintą iš jos ašarų skausmų ir kraujo, o taip pat ir laimėjimų, atminimų.

Čia randame Karo Muziejaus aprašymus nuo pat jo įkūrimo iki paskutiniosios Lietuvos okupacijos laikų ir tai užima didžiausią šio leidinio dalį. Taip pat išsamiai aprašyta Lietuvių Gydymo Korporacijos Fraternitas Lithuanica Nagevičiaus iniciatyva įkūrimas, jos veikimo gairių nustatymas ir aktyvieji darbuotojai iki pat šių dienų.

Be p. V. Nagevičienės apie velionį jos vyrą leidinyje rašo knygos redaktorius dr. B. Matulionis, gen. St. Raštikis, S. Oželienė, U. Jauniškienė, dr. V. Ingelevičius, dr. J. Puzinas, B. Tvarkūnas ir dr. A. P. Mažeika.

Knyga kietais viršeliais, liuksusiai išleista, lengvai skaitoma, apie 400 psl. ir labai tinkama dovana jaunimui visomis progomis.

GĖLIŲ LIGOS IR PARAZITAI

AGR. V. DAILYDĖ

Nauja rožė. Laukinis rožių krūmas pasiekė — sukryžiuotas su kinietiška švelnia rožių rūšimi davė nuostabią naują rožių rūšį.

Jų yra tokia daugybė, kad reikėtų atskiros knygos jiems išvardinti ir nurodyti būdus, kaip su jais kovoti. Nurodysime tik pačius įkyriausius.

Visi augalų kenkėjai skirstomi į vabzdinius (insect) ir grybelinius (fungus). Vaistai vartojami naikinti vabzdiniams parazitams vadinasi insekticidais, o grybeliniams — fungicidais.

Pirmajai grupei priklauso: amarai (aphids), skyamariai (scales), raudonasis vorelis (red spider), tripsai (thrips), šokinėjantis vabalas (leaf hopper), japonų vabalas (Japanese beetle), lapų sukejas (leaf roller) ir daug kitų. Siems naikinti nusipirkite "Black Leaf 40" (Nicotine sulphate) insecticido. Jis parduvinėjamas po 1, 5 ar 16 uncijų buteliukuose. Įpakavimo dėžutėje yra ir instrukcijos kaip jį vartoti.

les, bet stambių biznierių dar nėra. Dauguma dirba fabrikuose. Iš jaunosios kartos, kurie Australijoje mokslus baigė, nemažai yra užėmusių gana augštas vietas. Iš vyresnės kartos savo darbą surado tik inžinieriai ir gydytojai. Beveik visos šeimos turi savo namus, automobilius, televizijas, šaldytuvus, skalbimo mašiną ir pana-

šius virtuvės ir namų apyvokos elektrinius įrankius.

Namai dar ne visų išmokėti, ypač tų, kurie turi didesnę šeimą ir vaikus leidžia į mokslo.

Šiaip lietuvių gyvenimas yra gana linksmas. Jie mėgsta ekskursijas ir pramogas, o vasarą pasimaudyti gražiuose Australijos pajūriuose.

Populiarus Australijos miškų ir parkų gyventojas — koala, labai maža meškutė, kurį miestuose pusiau prijaunkinta.

Antrajai grupei — fungus — priklauso miltligė — pelėsiai (mildew) ir juodadėmė (black spot). Miltligė yra labai lengva atpažinti. Gėlių lapai ir stiebai tarsi miltais apibarstyti, pelėsiais aptraukti. Juodadėmės atsiranda ant senesnių lapų netaisyklinių apvalių juodų dėmių pavidale. Lapai vėliau pagelsta ir tik palietus, krinta. Nuo šių fungus labai kenčia rožės, o nuo miltligės begonijos.

Perkant vaistus reikia žiūrėti, kad chemikalų sudėtyje būtų malathion prieš vabzdinius ir captan prieš grybelinius kenkėjus.

Kas geriau: dulkinti ar purkšti? Rezultatai maždaug tokie patys. Todėl mėgėjams patartina geriau vartoti dulkių pavidale kovos priemones. Kada pradėti dulkinti? Tuoj pat, ir per visą vasarą, kas 10 dienų, ir po kiekvieno lietaus.

Geriau neleisti susirgti, negu susirgusius gydyti. O geriausi vaistai yra: saulė, derlinga ir puri žemė, sėklos, bulvių dezinfekavimas, papildomas tręšimas, laiku ir geras palaistymas, nepertankus susodinimas ir sergančių augalų pašalinimas.

Kadangi visi insekticidai ir fungicidai yra nuodai, prieš juos vartojant, gerai perskaitykite instrukcijas ir jų griežtai laikykimės.

Kompostas

Nesunku matyti didesnę ar mažesnę gėlyną, bet retenybė rasti prie sodo komposto krūvą. Iširengti komposto krūvą yra vieni niekai, tik reikia pradėti. Pirmiausia suraskime kieme nuosalesnę vietelę, kur visokias namų atmatas, sąšlavas, virtuvės liekanas, žolės atolą ir panašius dalykus suversime ir gausime taip reikalingos gėlės, krūmams bei daržovėms puvesių žemės. Vasarą šią puvesių krūvą reikia kartas nuo karto palaistyti ir perkasti. Kasmet reikėtų naują atmatų krūvą daryti. Taip po 2 ar 3 metų turėtume savo organinės naminės trąšos, kuri apart darbo ir tvarkos namų ūkyje nieko nekainuoja. Visa bėda, kad reikia per ilgai laukti 2-3 metus.

Norint per vienerius metus pasidaryti tinkamo komposto, rekomenduotina nusipirkti "Fertosan Compost Accelerator". Tai yra apmarintos puvinio bakterijos pudros pavidale. Kaip šias bakterijas atgaivinti ir vartoti yra nurodyta ant kiekvieno pokelio.

Vejelės priežiūra

Vejeles apšėti žolių sėklomis geriausia anksti pavasarį. Sėkmingas žolės augimas vejelėje priklauso nuo dirvos paruošimo ir taisyklingo — pakankamo laistymo bei tręšimo. Vejelę gražiai išauginti, ar sėjant sėklomis ar dirvą padengiant velėna, svarbiausia yra tręšimas ir laistymas. Jei užbarsysite per daug trąšų — žolė išdegs, o per mažai laistant žolės šaknys kerojasi negiliai žemėje ir karštomis dienomis išdžiūsta, tada jau sunkiau vejelę atgaivinti.

Pirkdami trąšas žiūrėkite, kad jose būtų įmaišyta chemikalų užmušančių dirvos vabzdžius ir naikinančių vejelės piktžolės. Šie chemikalai žolei nekenkia, bet apsaugo nuo kenkėjų ir pašalinių žolių. Trąšas patartina barsyti anksti pavasarį, pakartoti vasaros pradžioje ir rudenį. Vengti tręšti vasaros karščių metu.

CHRIZANTEMOS (CHRYSANTHEMUMS)

Labai populiari gėlių šeimos atstovė yra garsioji chrizantema, tinkanti auginti ne vien kaip kambarinė gėlė, bet ji yra didžiausia puošmena soduose bei gėlių darželiuose.

Visas nepatogumas yra su šia gėle, kad iš jos negalima iškarto pasodinus darželyje ar sode tais pačiais metais susilaukti puikių žiedų. Ją reikia darželyje kultivuoti ir prižiūrėti. Ši gėlių rūšis reikalauja iš gėlių mėgėjų daugiau rūpestio.

Chrizantemas reikia sodinti nuošalioje vietoje ir užpakalyje vienmečių vasarinių gėlių, nes jos savo nuostabių dekoratyvinių žiedus sukrąuja ir ilgai žydi tik nuo rugsėjo vidurio iki vėlybų šalnų. Jos sode gerai suderintos su žaliuojančiais dekoratyviniais krūmais suteikia sodui ir darželiui nuostabų pasakišką grožį.

Chrizantemos yra labai gajos. Jas galima persodinti visada, net joms žydint didžiuliais žiedais ir jos lengvai prigyja. Todėl jomis galima dekoruoti darželį ir jas persodinti iš nuošalios sodo ar daržo vietos į peržydėjusių vasarinių gėlių lysves ar puodus. Jas galima grupėmis auginti kur nors sodo nuošalioje vietoje, o žydėjimo metu atkelti į frontą ir po langais į lovelius ar puodus. O kai ateina šalnos su puodais ar loveliais jas galima laikyti šiltadaržyje ar prieangiuose, rūsyje ir jų žydėjimą dar pratęsti apie 6 savaites.

Kodėl chrizantemos yra išauginamos tokios puikios tik pas daržininką šiltadaržiuose? Dėlto, kad dauguma gėlių mėgėjų nenori savęs trukdyti ir neatlieka būtinų darbų, kurių reikia, kad ši nelepė, labai gajai ir graži, beveik krūminė gėlė. Chrizantemos yra daugiametės gėlės, o dažnai traktuojamos kaip vasarinės ir vienmetės.

BŪTINA, kad augalo šaknis kiekvienais metais būtų padalintas, atjungtas nuo pagrindinio krūmo ir persodintas atskirai. Tą reikia daryti anksti pavasarį, gegužės mėn. 1-15 d. Neatskyrus šaknų augalas sunyksta ir išsigeimsta. Šaknų padalinimas — atskyrimas būtinas kiekvieną pavasarį. Šį dalinimą galima atlikti iki birželio mėn., tai jums užtikrins, kad chrizantemos naujas krūmas sekančiais, o motininis keltas tais pačiais metais turės daug ir gražių žiedų. Kiekvienas atkirstas stiebas turi turėti keletą šaknų. Jei perkate chrizantemų diegų, imkite iš gėlių puodų (jos būna naujai perskirtos) ar naujai persodinto raso-dininko, bet nesiskubinkite jas tuojau sodinti darželyje ar sode labai atviroje ir saulėtoje vietoje. Chrizantemos neauga, kai saulė stipriai šviečia ir vasaros dienos yra ilgos. Jos yra rudėninės gėlės ir mėgstančios augti tokiose vietose kur saulė mato tik $\frac{2}{3}$ dienos, joms to pakanka. Jeigu nauji krūmeliai bus pasodinti birželio mėn. viduryje, dar galima susilaukti puikių žiedų vėlai vasarą ar rudenį. Kiekviena dirva, kurioje gerai auga daržovės, augs ir chrizantemos.

ŽEMĖS PARUOŠIMAS. — Prieš sodinant chrizantemas žemę reikia patręsti gerai puvenomis (moss). Iškasus duobę, 18 colių gilumo, jos trečdalį pripildyti puvenų, kad augalas vėliau būtų gerai maitinamas ir sukrąutų žiedus. Sodinimo metui atėjus, rei-

kia prakasti skylę 3 colius gilesnę. Jos dugnan įberti saują trąšų ar gėlių maisto (plant food), užberti 2 colius žemių ir paruošti duobę augalo šaknims, kad neturėtų tiesioginio sąlyčio su trąšomis, nes šaknys išdegs. Augalo šaknys turi būti puoduose ar daržo dirvoje 2 colius nuo paviršiaus. Reikia ištiesti lygiai šaknis, iš visų pusių apiberti žemėmis ir puvenomis. Žiūrėti, kad prie šaknų neliktų tuščių oro duobių. Paskui reikia augalą gerai palieti vandeniu, ant viršaus užverti sausų žemių ir nebelieti.

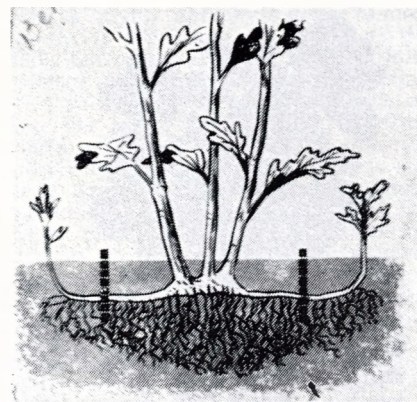
Kai naujas diegas bus 6 colių augstumo reikia išgnybti — nuskinti jo viršūnę. Viršūnės nugnybimas yra labai paprastas darbas, bet labai svarbus chrizantemos krūmo auginime. Vėliau ir sekančios naujos viršūnės išgnybiamos, kad augalas leistų vėl iš šalies naujus ūgius ir kerotų, kol igaus krūmo išvaizdą. Jei viršūnių neišskintume, augalas tiesiasi — išbėga į viršų augstais stiebais ir nesukrąuja gražių ir gausių žiedų, nors šaknys būtų geros ir dirva tinkama. Kai šalutiniai ūgiai pasiekia 8 colius, jiems vėl reikia išgnybti viršūnes.

Chrizantemas reikia laistyti vieną kartą savaitėje ir vanduo turi pasiekti podirvį iki 8 colių gilumo. Geriausia aplink augalą, krūmo šakų apskritimu, padaryti griovelį kelių colių pločio ir gilumo. Per kiekvieną sodo laistymą griovelį pripildyti vandens 2 ar 3 kartus, kad pamažu vanduo išigertų į dirvą.

Nuo rugpjūčio pradžios jau galima laistyti pilnai prigijusį ir paaugusį chrizantemos diegą ir jam duoti pilną maitinimą trąšomis ar augalų maistu. Trąšas reikia gražiai ir lygiai išbarstyti ratu aplink augalą pagal krūmo šakų apskritimą ir gerai laistyti.

Kai augalas pradeda pilnai augti reikia jį dulkinti ar purkšti nuo kenkėjų vieną kartą savaitėje. Mišinys turi savyje turėti du chemikalus: malathion ir phalton.

Nors augalas atrodytų ir visai svei-

Chrizantemų naujų krūmų - diegų atskyrimas nuo motininio kelmo.

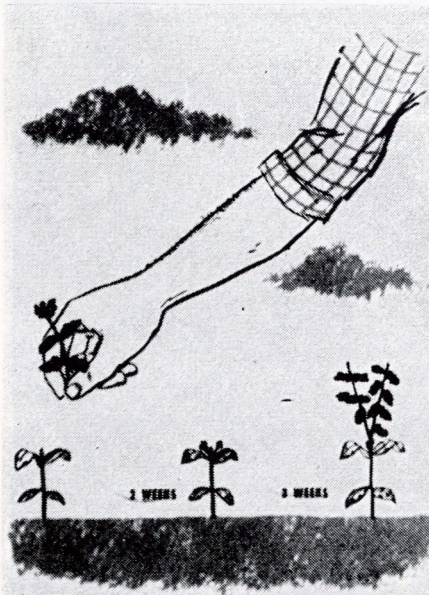
kas, dulkinti ir purkšti vistiek reikia. Kai šie augalai pražysta, jie reikalauja daug vandens — laistyti reikia kas antrą dieną.

Pirkdamos chrizantemas pasiteiraukite pas daržininką smulkesnių informacijų, nes chrizantemų kultyvavime vieta, žemė, klimatinės sąlygos keičiasi kiekviename skirtingame geografiniu atžvilgiu krašte.

Iz. M-tė

Kas žinoti apie alyvas (lilacs)

Alyvos reikalauja persodinimo ir atskyrimo nuo krūmo, nes antraip jos nesukrąuja puikių žiedų. Jos geriausia auga pilnai saulės apšviestos ir reikalauja, kad krūmo šaknys būtų patręštos kaulamilčiais. Tokiose dirvose, kur yra daug kaliadruskos (acid), reikia apie krūmo šaknis iškasti griovelį, kad šaknys negautų per daug rūgščių. Reikia sekti medelio - krūmo augimą ir tučtuojau nuskinti peržydėjusių žiedų šakeles. Jas nenuskinant, sekančiais metais nebus daug žiedų. Alyvos krūmus reikia karchyti. Geriausia karchyti po žydėjimo — bus daugiau ir gražesnių žiedų sekančiais metais.

Chrizantemų viršūnelių išskynimas, pradedant pirmu, antru kartu ir t.t., kol gaunamas krūmas.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

BATŲ ISTORIJS PABIROS

Prieš keliolika metų Egipte, netoli Faiyum, vienas Amerikos archeologas, bekasinėdamas rado batą. Jei jis būtų suradęs jam porą, galėtų jais tuoj pat avėti, taip gerai tas batas buvo išsilaikęs. To 4000 metų senumo bato dydis atitiko šiandieniniam $7\frac{1}{2}$ D vyriškam batui. Jis buvo padarytas iš pinto augalinio plaušo ir pritvirtinamas prie kojos odos dirželiais. Vienas dirželis prilaikė koją tarp didžiojo ir antrojo piršto, kiti buvo surišami aplink riešą. Tokie patys, kaip šiandien tūkstančių dėvimi paplūdimiuose arba namie vietoj šliurių.

Romos imperijos laikais, kada kariuomenė dėvėjo sijonėlius, vyrai nešiodavo puošnesnį apavą, ilgais diržais, bronzinėm sagtim, aprašiotą kōja iki kelio. Moterų rūbai buvo ilgi ir jų sandaliai būdavo labai paprasti. Vyrai dažydavo savo batus raudonai, simbolizuodami kraują ir drąsą. Tuo tarpu jų moterys beveik visada pasirinkdavo aukso spalvą, kuri puošni ir sudaro įspūdį mažesnės kojos.

Veroniečiai, venecijiečiai ar romiečiai mažiausiai kreipia dėmesio į batų stiprumą. Batas pirmiausia jiems turi būti gražus, meniškai padarytas. Ir ne vien tik modeliai ar puošėivos turi šia pažiūrą, bet kiekvienas italas: policininkas, pasiuntinys, kunigas ir gėlių pardavėjas Kai Gvelfai ir Gibelinai kovėsi avėdami gražiausias florentiniškos odos šliureles, anglai vilko savo kojas sunkiose jaučio odos kurpėse, kurios atrodė labiau iš odos išriestos kaip pasiūtos. Prancūzai tuo laiku dėvėjo madingom "krokuvinēm", kurių nosys buvo keliolika colių perilgos ir kad jiems kojos nesuapintų, pakeldavo tuos ilgus galus nuo žemės ir pririšdavo grandinėm prie kelių.

Pirmoji batsiuovystės "meno" unija buvo suorganizuota Londone 1272 metais, kad pakeltų amato kokybę ir apsaugotų profesiją nuo apgavikų. Dar ir šiandien, prisilaikydami tradicijos, britų batsiuovai, kaldami puspadžius specialiai užsakiems batams, naudoja aštuonias, o ne įprastas penkias, klevo vineles į puspadžio colį.

Iki Amerikos Civilinio karo batai buvo gaminami lygiai tokie patys abiem kojom ant to pačio kurpalio. Tai buvo praktiška, jei kas nors nunešiodavo kulnį į vieną pusę, galėdavo sukeisti ir tuo būdu išlyginti.

Naujosios Anglijos milijoninė batų pramonė prasidėjo Salem, Mass., 1629 metais, kada laivu "Mayflower" atplaukė iš Anglijos du batsiuviai Thomas Beard ir Isaak Richman. Jie buvo pasamdyti dirbti už 10 svarų į metus. Pirmiausia jie įsirengė savo kieme odos išdirbimo "fabriką". Tai buvo dvi "Mayflower" gelbėjimosi valtys, pripildytos iki kraštų vandeniu. Meistrai Beard ir Richman tapo apylinkės pirmais dantų gydytojais. Jie turėjo reples...

Guminiai kulneliai buvo pradėti kalti 1899 metais. Spaustuvininkas Humphrey O'Sullivan turėjo praleisti ilgą valandą, stovėdamas prie savo mašinų. Jam nuolatos skaudėdavo kojas. Jis pradėjo klotis sau po kojų storą guminį kilimėlį. Bet ir tas kilimėlis pasirodė nepraktiškas, nes Humphrey vaikščiodamas iš vienos vietos į kitą, turėjo traukti drauge ir kilimėlį. Netekęs kantrybės, jis išsiplovė du pusmėnulių gumos ir prisikalė prie kulnų. Tuojau po to batsiuviai ėmė kalti visiems guminius kulnelius.

Senovėje batsiuovys šalia savo suolelio, ylos, vaško, medinių vinelių ir lininio siūlo, laikydavo po ranka ir giesmyną. Dažnai jis savo apylinkėje būdavo ir giesmininku ir tuo būdu užsidirbdavo vieną kitą centą. Ne veltui Wagneris savo operoje "Die Meistersinger" įvedė batsiuvių chorą.

Iš standartinio dydžio jaučio odos galima pagaminti keturiolika porų viršų ir aštuoniolika porų puspadžių. Bet šiandien ne vien jaučiai mus ap-

auna. Viskas, kas skrenda, plaukia ar šliaužia ir kam tik galima nulupti viršutinį odos paviršių, neišvengia batsiuvio ylos: štrausas ir emu, elnias paprastas ir elnias rūkytas, anokonda, vandeninė gyvatė, ožka, avis, kiaulė, bizonas, ruonis, ryklys, kudu, pony ir visi driežai, pradedant mažu gecko ir baigiant komodo drakonu.

Mexico City yra geriausiai apsiavusių žmonių miestas lotynų Amerikoje. Ir gatvėse yra beveik tiek pat batų valytojų, kaip Romoje. Tačiau pats populiariausias batas ten yra "huaracho", du dirželiai ir sena automobilio padanga, kuri atstoja padą. Neseniai buvo pagautas nusikaltėlis, pabėgęs iš Attacomulco kalėjimo, susekant jo pėdsakus, Goodyear 6.00-16 kairės kojos ir Firestone 6.70-15 dešinės...

Teksasiečiai aiškina, kad jų augštakulniai batai padeda jiems geriau išsilaikyti balne. Tuo tarpu Gruzijos jokiai sako, kad jie dėvi batus visai be kulnų lygiai tam pačiam tikslui.

Batsiuviai, kaip jiems ir pridera, turi ne vieną, bet du šventuosius: šv. Crispian ir šv. Crispinian, kurie buvo taip pat batsiuviai. Jie pabėgo iš Diokletiano Romos, buvo pagauti ir nukankinti Soisons, Prancūzijoje 287 metais. Jų diena yra spalio 25.

Amerikoje maži kojų negalavimai yra gydomi 8.200 chiropodistų. Jie yra jaunesni ir ne taip gerai pamokami kaip kiti gydytojai, kurie gydo kitas kūno dalis. Jų amžiaus vidurkis yra 43 metai, jų vidutinės pajamos 10.000 dolerių metams.

Jei nesi pasiruošęs mokėti už užsakomus specialiai batus 200 dolerių, geriau atsisakyti tos minties. Pirmiausia batsiuovys turi padaryti medinius kojų modelius — iš geriausio klevo medžio, labai tiksliai. Jis turi padaryti abiem kojom, nes jos skirtingos. Po to jis turi padaryti bato formą iš popieriaus. Skačiuojant po 5 dolerius už valandą, kaladžių ir formų pagaminimas kaštuos 100 dolerių. Rinktinė oda, sakysim, kaštuotą 40 dolerių, 50 dolerių už pasiuvimą rankom ir užbaigimą. Krautuvininkas tegalėtų už tokius batus uždirbti tik 40 dolerių, tuo

tarpu panašią sumą jis uždirba, pardavęs 22 dolerių vertės masinės gamybos batus.

Teatro scena batų reklamai nedaug ką padeda. Mažai kas kreipia į juos dėmesį. Tuo tarpu kino filmai beveik visai nerodo batų. Dažniausia kojos yra "nukerpamos", nes daugeliu atvejų aktorės, būdamos augštos, vaidina su kojine, o aktoriai, dažnai mažo ūgio, dėvi paaugštintomis kulnėmis batus.

Baleto batukai yra patys silpniausi iš profesinio apavo. Jie tveria tik vienam "Gulbių ežero" spektakliui arba dviem "Giselle" spektakliams. Tuo tarpu "Tap-dance" batai, jei gerai priitaikyti, gali išlaikyti dešimtį metų.

Batų dydžiai matuojami sekančiais: kiekvienas dydis yra $\frac{1}{3}$ colio. 11 dydžio batas yra maždaug 12 colių ilgumo. Platumas atžymimas raidėmis, nuo A iki E. Kiekvienai raidei skiriamas ketvirtadalis colio.

Jei pardavėjas išima tik vieną batą iš dėžės ir matuoja sėdinčio pirkėjo koją, jis yra nepriimtinas pardavėjas. Patikimas batų prekybininkas matuoja abi kojas ir stovinčiam pirkėjui, nes nė vienas žmogus neturi vienodu kojų ir pėdų, stovint ant žemės palieja.

Pilnapadžiai batai, kurie ne taip jau gražiai atrodo, yra pats patogiausias apavas, jau sulaukęs 25 metų jubilėjaus. Jie buvo pradėti gaminti Saks bendrovės 1937 metais.

Ateities batai jau šiandien planuojami laboratorijose. Jie bus pagaminti iš termo-plastikos ir pritaikomi tiesiai pirkėjui ant kojos. Bato pado bus tuštuma, pripildyta dar lengvesnių už heliumą dujų.

Hollywoodo jau paplito magnetiniai batai. Jais susižavėjo Kirk Douglas, Doris Day ir Gordon MacRae. Šito be diržų, be užpakalio, be viršaus bato paslaptis yra kulnyje paslėptas magnetas, ir plona plieno plokštelė priklijuojama plastru prie kojos arba pora "magnetinių" kojinių. Tokie "batai" visiškai saugūs nuo slidinėjimo.

KVEPALŲ PASIRINKIMAS

Kvepalai kiekvienai moteriai suteikia malonią savijautą. Bet jie turi būti tinkamai parinkti. Pastaba, kad "tu taip skaniai kvepi", padaryta vyro, moters ar vaiko yra vienas maloniausių komplimentų. Ir jei jums kas nors taip pasako, būkite tikra, kad naudojate tinkamus kvepalus. Kaip iš tikro pasirinkti sau atitinkamą kvapą — sunku pasakyti, nes kvepalų yra tūkstančiai rūšių ir kartais tas įsiejimas užtrunka keletą metų. Dažnai moterų žurnaluose duodami patarimai, atsižvelgiant į akių ar plaukų spalvą, visiškai yra nepateisinami. Brunetėms dažnai patariama naudoti "šiltus" orientališkus kvepalus, o blondinėms — lengvus, gėlių kvapo. Bet kartais brunetė yra švelni lyg ta vaikų pasakų piemenaitė, o blondinė tikra "femme fatale". Geriausia spręsti pagal jūsų asmeniškai mėgiamus gėlių kvapus. Krautuvėse, kur parduodami kvepalai, yra visa eilė pavyzdinių bonkelių iš kurių galima po lašelį pasitepti sau ant riešo. Niekad nebandykite daugiau kaip dviejų ar trijų rūšių iš karto, nes kvapai susimaišys ir bus sunku nuspręsti.

Kvepalų pasirinkime turėt atsižvelgti į savo charakterį ir gyvenimo būdą. Nesvarbu, jei jums ir labai patinka

sunkūs orientališki kvapai, jūs negalėsite jų naudoti eidamos apsipirkti ar ištaigon. Tokiais kvepalais lengvai galima susargdinti aplinkui esančius. Lengvas gėlių kvapas, kaip lavenderis, frizija ar žibuoklės tokiu atveju pats tinkamiausias.

Prancūziški kvepalai visais laikais buvo ypatingai brangūs. Bet dabar jau ir Anglijoje ir Amerikoje pagaminami visai geri kvepalai, kurie žymiai pigesni už prancūziškus. Pvz. Coty, L'Emerande ir L'Aimant, Yardley, Bond Street yra visai malonaus kvapo ir visiškai gali pakeisti brangiuosius Paryžiaus kvepalus. Leutheric Tiara ir Lady Manhattan kvapai lengvi, mėgiami jaunosios kartos, sudaro išpūdį tikrai brangesnių kvapų.

Sykį išsirinkus sau mėgiamus kvepalus, patartina prie jų ir pasilikti, drauge sudarant ir visą to kvapo kolekciją, kaip pvz. muilą, talką, odekolongą.

Nėra reikalo kvepalus taupyti, nes sykį atidaryta bonkutė išgaruoja ir kartais net visai pasikeičia. Nelaikykite kvepalų atviroje šviesoje. Šviesa juos naikina. Geriausia laikyti uždaritoje dėžutėje ar stalčiuje. Patartina kvepalus pirkti pūrkiamoji bonkutėje, tai ekonomiškiausia ir niekad nesugadins jūsų drabužių. Odekolonas pūrkiamas ant plaukų ir ant kūno. Bet saugokite nuo kvepalų perlus, net jei jie ir tikri. Perlams kvepalai kenkia.

APIE SKRYBĖLES

Atrodo, paskutiniaisiais metais jaunoji karta visiškai išsižadėjo skrybėlių. Šukuosenos pasidarė pačiu svarbiausiu galvos papuošalu ir skrybėlėms neliko vietos. Bet šiandien, palengva nykstant nuo galvų vapsvų lizdams ir išpūstiems aviliams, skrybėlės vėl grįžta.

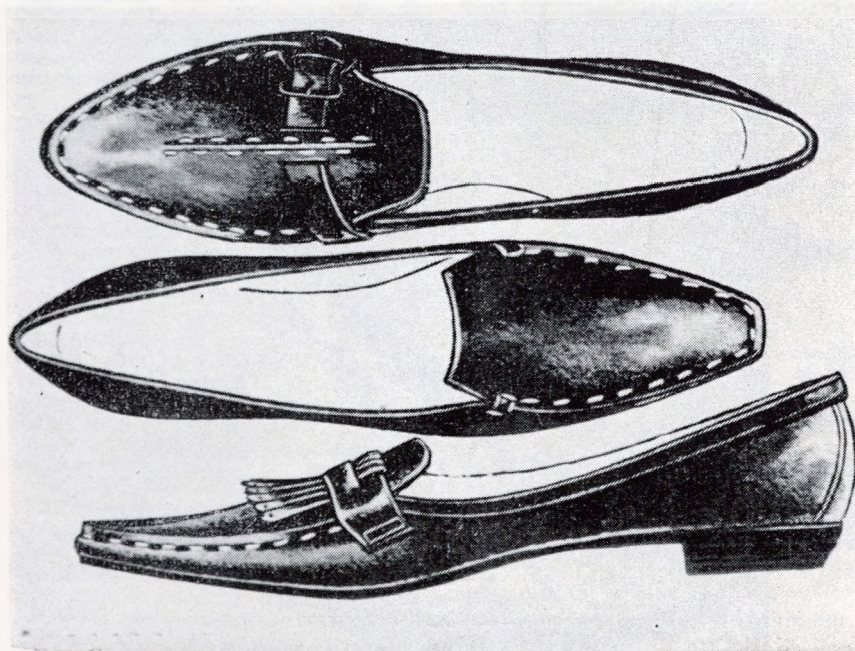
Geriausia pirkti skrybėlę specialioj skrybėlių krautuvė, kur jų yra daug ir didelis pasirinkimas. Einant pirkti skrybėlę patartina dėvėti rūbus su kuriais ji bus dėvima. Žinoma, jūs pasirenkat spalvą ir kainą, bet paklauskite ir pardavėjos patarimo. Ji praleidžia ištisas dienas pritaikydama skrybėles ir jos žodis daugeliu atvejų bus teisingas. Be abejonės, jūsų perkama skrybėlė turi jums pritikti ir pagerinti jūsų išvaizdą.

Jei jūs augšta ir ilgo kaklo, nebijokite užsidėti didelės baretės, meksikoniško sombrero ar dideliais bryliais a la Garbo, bet venkit katiliukų, torto formos ar žemų karūnų, nes tai dar prailgins jūsų veidą. Mažos moterys gali dėvėti torčiukus, mažas baretes, katiliukus ir jūrininkų kepurėles, bet turėtų vengti brylių, nusileidžiančių žemiau ausų, jie trumpina kaklą.

Kiekviena skrybėlaitė, puošta gelėmis, vualiais ar vaisiais turi būti visiškai šviežia, tik iš dėžės išimta.

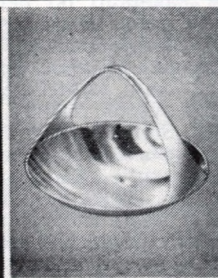
Vestuvinės ir popietinės skrybėlaitės gali būti šiek tiek puošnesnės. Tačiau mažos moterys turi vengti per daug apkrautų skrybėlių. Tai padaro jų galvas neproporcingai didelės.

Skrybėlės turėtų būti dėvimos einant į bažnyčią, į vestuves, taip pat iškilminguose pobūviuose lauke (garden party). Be to, jei dalyvaujama priėmimuose dienos metu, einant pietų į restoraną arba lankantis namuose pirmą kartą, kitaip tariant — vizituojant. Patartina užsidėti skrybėlaitę ir įsiekant darbo, tai duoda jūsų išvaizdai orumo ir išbaigtinumo.

• Šeimininkų kampelis

Veda A. RUSINIENĖ

Vaisinis plokštainis

Proporcija:

Apačia:

- 1¼ puoduko miltų,
- 1 šaukštukas kepimo miltelių (Bakino),
- ⅓ puoduko cukraus,
- 1 pakutis vanilijos cukraus,
- 1 kiaušinis,
- ⅙ svaro sviesto.

Viršus:

- 3 kiaušiniai,
- 3 šaukštai šalto vandens,
- ⅓ puoduko cukraus,
- 1 pakutis vanilijos cukraus,
- ⅓ puoduko ir 1 šaukštas miltų,
- ⅓ puoduko ir 1 šaukštas krakmolo (Gustin — kukurūzų krakmolas),
- 1½ šaukštuko kepimo miltelių (Bakino).

Darbas:

Apačia: Miltus, kepimo miltelius ir vanilijos cukrų persijoti tris kartus ir supilti ant kočiojimui lentos į krūvelę. Vidury padaryti duobutę ir įmušti kiaušinių, su šakute padaryti košelę. Tuomet supjaustyti gabalais šaltą sviestą ir, užpilant miltais-košele, kapoti peiliu iki pasidarys vienodi trupiniai. Atsargiai suspaudus padėti šaltai kuriam laikui. Paskui iškočioti į keturkampį, ¼ colio storumo. Keturkampę kepimui skardą ištepti ir iškloti išteptu vaškiniu popierium. Kepti karštoje 425° krosnyje 10-15 minučių arba iki lengvai paruduos. Išėmus tuojau išversti ant grotelių.

Viršus: Kiaušinių trynių ir vandens gerai išplakti vis po truputį dedant cukrų, sumaišytą su vanilijos cukrum, iki sudėsime ⅓ visos normos. Išplakti baltymus iki kietumo, sudėti vis po truputį plakant likusį ⅓ cukraus. Baltymai turi būti taip gerai išplakti, kad perpjovus peiliu, pjūvis liktų matomas. Sudėti trynių mišinį ir baltymus labai lengvai perversti. Miltus, kepimo miltelius ir krakmolą persijoti tris kartus, tuomet supilti į kiaušinių mišinį. Labai atsargiai išmaišyti. Skardą (tą pačią kur kepė apačia) iškloti vaškiniu popierium, paliekant kraštus augštesnius, kad tešla neperbėgtų. Iškepti ir supylus tešlą, kepti prie 425° F 10-12 min. Iškeptą pyragą tuojau išversti ant cukrum pabarstyto popieriaus, nuimti popierių, kuriame kepė.

Plokštainio apačią aptepti uogiene ir uždėti atvėsusį pyrago viršų. Patį viršų puošti virtais arba šviežiais vaisiais arba uogomis: abrikosais, persikais, braškėmis arba kitokiomis uogomis. Vaisiai turi būti nulupti ir gerai nusunkti, jei vartojami vekuoti. Ant vir-

šaus užpilti betkokia vaisių žele, arba specialiai tortams puošti Guss (gaunama krautuvėse, kur parduodami vokiški produktai — Tortenguss).

Plokštainis su rubarbarų žele

Proporcija:

- 1 svaras šviežių rubarbarų,
 - ¾ puoduko vandens,
 - ⅓ puoduko cukraus,
 - 2 maži pakučiai braškių dželo,
 - 1 pakutis balto želatino,
 - 1½ puoduko verdančio vandens,
 - 2 puodukai marshmallows,
 - 1 puodukas plakimui grietinėlės.
- Apačiai — betkoks pyragas, apvalus, maždaug 9 colių diametro.

Darbas:

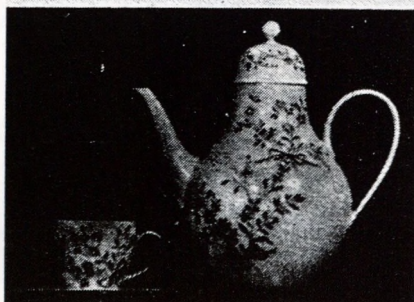
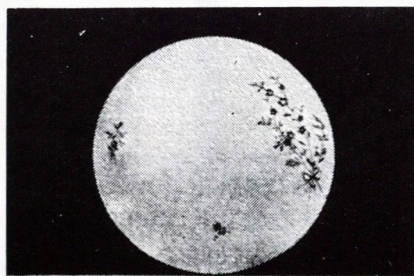
Pavirinti rubarbarus su ¾ puoduko vandens ir ⅓ puoduko cukraus, iki rubarbarai bus minkšti.

Atskirai braškių ir bespalvį želatiną užpilti su 1½ puoduko verdančio vandens. Gerai išmaišius, supilti virtus rubarbarus. Marchmallows supjaustyti mažais gabaliukais ir sudėti į virtą mišinį. Praušinti iki bus sirupo tirštumo, tuomet sudėti išplaktą grietinėlę, gerai išmaišyti ir supilti į apvalią žiedo pavidalo formą (su skylė vidury). Padėti į šaldytuvą iki gerai sustings, tuomet išversti ant pyrago ir papuošti plakta grietinėle.

Kimštos Sole Filets

Proporcija:

- 2 svarai šviežios arba šaldytos žuvies be kaulų,

- ½ puoduko tarkuoto agurko (šviežio arba rauginto),
- 1¼ puoduko baltos duonos trupinių (rupių kimšimui),
- ½ šaukštuko Worcestershire padažo, truputis sunkos nuo raugintų agurkų, arba pieno sulaistymui miltų su prieskoniais,
- ¼ puoduko tirpyto sviesto arba margarino,
- 3 puodukai smulkiai pjaustyto svogūno, druskos, pipirų,
- ½ šaukštelio krapų sėklų (dill seed),
- 2 puodukai nelabai tiršto balto padažo, arba 1 dėžutė salierų sriubos su ½ puoduko saldžios arba rugščios grietinės,
- 3 šaukštai tarkuoto parmesono sūrio.

Darbas:

Nusausinti žuvies filets. Duonos trupinėlius, tarkuotą agurką, Worcestershire padažą ir agurkų sunką sumaišyti kartu iki pasidarys košelė, pridėti druskos sulig skonio. Su šaukštu ku dėti ant kiekvienos filet, suvynioti ir persmeigti šakaliuku. Pabarstyti miltais.

Pakepinti svogūnus svieste iki bus permatomi, įbarstyti druskos, pipirų ir krapų sėklas. Svogūnus supilti į negilų kepimui indą, išlyginti ant dugno ir ant viršaus sudėti žuvies rutuliukus. Žuvį patepti tirpintu sviestu ir dėti kepti į karštą krosnį 400°. Po 15-20 min. išimti pagaliukus iš žuvies, palaistyti padažu ir pabarsčius viršų sūriu, dar gražinti į krosnį kepimui 10-15 min. Pabaigoj apkepinti viršų iki gražiai paruduos. Pabarstyti paprika (kas mėgsta) ir kapotomis petruškėmis. Duotis šešiams asmenims. 360 kolorijų porcija.

Jautienos ratukai su grybų padažu

Proporcija:

- ¼ puoduko sviesto,
- ⅓ puoduko smulkiai kapoto svogūno,
- 2½ puoduko virtos maltos jautienos, (likusio kepsnio arba virtos),
- ½ puoduko likusio nuo kepsnio padažo,
- 1 šaukštukas krienų,
- 2 puodukai balto padažo,
- ½ svaro grybų pjaustytų (1 dėžutė), truputis kapoto svogūno,
- ¼ šaukštuko druskos,
- ¼ puoduko kapotų petruškų lapelių,
- 3 puodukai biskvitinių miltų (Tea-Bisk),
- arba biskvitinės tešlos (receptas žemiau).

Darbas:

Ištirpinti pusę sviesto keptuvėje, su-

dėti svogūnus ir pakepinti iki persišvies. Sudėti maltą mėsą, likusį padažą, krienus ir $\frac{1}{4}$ baltojo padažo. Išmaišius padėti praausti. Iškočioti teslą ant lentos į 9x12 colių keturkampį. Aptepti visą lygiai mėsos mišiniu ir suvynioti į volelį. Supjaustyti volelį skersai į nedideles porcijas, dėti ant išteptos formos nupjautu galu į apačią. Kepti prie 425° 25-30 minučių. Pirmas 15 minučių kepti ratukus uždengtus su paprastu popierium, kad netaip išdžiūtų. Po to kepti nudengus. Duoti karštus su grybų padažu.

P a d a ž a s : Likusiam svieste pakepinti grybus ir svogūnus. Pridėti druskos sulig skonio ir supilti likusį baltą padažą. Pavirinti ir pridėjus petruškas duoti su keptais ratukais. 4-6 porcijos.

Biskvitinė tesla

Proporcija:

- 8 puodukai miltų,
- 4 šaukštai kepinumų miltelių,
- 2 šaukštukai druskos,
- $1\frac{1}{3}$ puoduko taukų (Crisco).

Darbas:

Miltus, kepimo miltelius ir druską persijoti 3 kartus į didelį dubenį. Suvynioti crisco taukus ir su peiliu arba specialiu teslai kapoti įrankiu kapoti iki pasidarys trupinėliai — smulkūs maždaug žirnio didumo. Visą sudėti į stiklinį indą su gerai užsukamu dangčiu ir padėti į šaldytuvą iki reikės vartoti. Saldytuve gali išsilaikyti net kelias savaites. Norint padaryti teslą, reikia dviem puodukams to mišinio įpilti $\frac{1}{2}$ puoduko ir du šaukštus pieno. Paminkyti ir iškočiojus pertepu mėsos mišiniu.

Ši tesla gali būti vartojama mėsos pajams arba užkepams (casserole) ir uar daug kam.

Bulkutės su vištiena mėsa

Proporcija:

- $1\frac{1}{2}$ puoduko malto arba smulkiai kapoto virtos viščiuko mėsos,
- 2 šaukštai sviesto,
- 2 šaukštai miltų,
- $\frac{2}{3}$ puoduko pieno arba buljono,
- 1 šaukštas tarkuoto svogūno,
- druskos ir pipirų sulig skonio,
- 2 šaukštai smulkiai kapoto saliero.

Darbas:

Padaryti teslą iš 2 puodukų "biskvitinės teslos" miltų ir pieno.

Pakepinti mėsą svieste, įdėti miltus ir gerai išmaišius — pieną. Dar pakaitinti maisant iki pasidarys vienoda tiršta masė; tuomet sudėti svogūną, salierą, druską ir pipirus. Dar pakaitinus nukelti nuo ugnies ir padėti kad praaustų.

Isminkyti ir iškočioti teslą maždaug $\frac{1}{2}$ colio storumo, 6-15 colių keturkampį. Supjaustyti į penkis gabalus. Ant kiekvienos teslos kvadrato vienos pusės uždėti mėsos mišinio ir užlenkti lukusią pusę. Pavilgyti pakraščius ir užspausti, kad aklinau užsiklijuotų. Virsų prapjauti keliose vietose, kad galėtų gerai išeiti. Kepti ant išteptos skardos prie 425° karščio 15-20 min. arba iki gražiai paruduos.

Duoti karštus į stalą su grybų padažu, arba su virtomis ir pertrintomis daržovėmis—žirniais ar kitomis. Duotis penkiems asmenims.

Viščiukas ispanišku būdu

Proporcija:

- 2-3 svarų viščiukas arba 2-3 svarai viščiuko sparnelių,
- $\frac{1}{4}$ puoduko alyvos,
- 1 kapotas svogūnas,
- 1 skiltelė tarkuoto česnako,
- 1 šaukštelis druskos,
- $\frac{1}{2}$ šaukštuko pipirų,
- $1\frac{1}{2}$ puoduko nevirtų ryžių,
- 1 puodukas buljono (consommé),
- 2 puodukai karšto vandens,
- 1 šaukštukas turmeric arba saffrono prieskonio,
- $\frac{1}{2}$ puoduko balto vyno.

Darbas:

Supilti alyvą į keptuvę ir sudėjus svogūnus ir česnaką pakepinti pora minučių. Sudėti viščiuką supjaustytą porcijomis, arba sparniukus ir apkepti abi puses iki paruduos. Pabarsyti druska ir pipirais. Sudėti apkeptą mėsą į nemažą kepinumui indą, užberti nevirtus ryžius. Sumaišyti buljoną, karštą vandenį, vyną, prieskonius ir užpilti ant viščiuko. Uždengti ir kepti prie 375° F vieną valandą. Duotis šešiems asmenims.

Dekoratyvinė taurė

Ryžių pudingas

Proporcija:

- $\frac{1}{4}$ puoduko nevirtų ryžių,
- 2 puodukai grietinėlės arba pieno,
- 2 kiaušiniai,
- 1 šaukštelis vanilijos ekstrakto,
- 8 šaukštai cukraus.

Darbas:

Grietinėlę ir ryžius supilti į dvigubą puodą ir virti 45 minutes, arba iki ryžiai bus minkšti. Kiaušinių trynius išplakti iki pasidarys šviesiai gelsvi, pridėti 4 šaukštus cukraus ir dar gerai išplakti. Supilti į karštus ryžius visą laiką maišant. Nukelti nuo ugnies ir įpilti vanilijos ekstrakto. Baltymus išplakti iki kietumo, supilti 4 šaukštus cukraus visą laiką plakant. Pamažu maišant sudėti į ryžius. Nukelti nuo karščio, supilti į indą ir duoti karštą, arba uždengti ir padėti šaltai. Pudingas skanus ir šaltas ir karštas. Prie ryžių pudingo tinka padažai arba užpilai: plakta grietinėlė su cukrum, plonai pjaustyti virti persikai (vekuoti) užpilti su raudonu vynu (sherry), arba pakepinti migdolai, arba aviečių bei braškių uogienė.

Jorkširo pudingas

Proporcija:

- $\frac{1}{2}$ šaukštuko druskos,
- 1 puodukas miltų,
- 1 puodukas pieno,
- 3 kiaušiniai.

Darbas:

Sumaišyti miltus ir druską. Išmušti kiaušinius iki baltumo, sudėti miltus ir pieną maišant po truputį. Visą teslą dar paplakti elektriniu arba rankiniu plaktuvu pora minučių. Paimti didelę muffin formą. Įdėti į kiekvieną duobutę po 1 šaukštą sviesto ir gerai krosnyje įkaitinti. Dėti teslą su šaukštu į kiekvieną duobutę iki bus $\frac{2}{3}$ pilnumo. Kepti prie 400° F. 30 minučių. Duoti karštus.

Marcipano plokštainis

Proporcija:

- $\frac{1}{2}$ puoduko sviesto arba margarino,
- $\frac{2}{3}$ puoduko cukraus,
- 2 kiaušiniai,
- $\frac{2}{3}$ puoduko ryžių miltų,
- $\frac{1}{4}$ šaukštuko druskos,
- uogienės,
- teslos tokios kaip pajams tiek, kad užtektų iškloti formutės dugną.

Glajus:

- 2 šaukštai sviesto,
- $1\frac{1}{2}$ puoduko pudrinio cukraus,
- 2 šaukštai šilto pieno,
- 1 šaukštelis migdolų esencijos.

Darbas:

Užkaitinti krosnį iki 375° F. Iškloti teslos paviršius uogiene. Išsukti sviestą su cukrum. Sudėti kiaušinius po vieną išsukant iki bus tesla šviesi ir puri. Sudėti ryžių miltus ir druską ir išmušti labai gerai. Supilti mišinį ant paruoštos teslos skardinėlė, išlyginti šaukštu. Kepti 35 min. Atvėsinti išėjus iš formutės. Atvėsus pyragą aptepti glajum. Glajų gaminti sekančiai:

Supilti į dubenį visus produktus ir gerai išplakti. Galima dar pridėti pudrinio cukraus, jei glajus yra perskystas. Turi būti tokio tirštumo, kad lengvai galima būtų aptepti pyrago viršų.

• Atsiųsta paminėti

Erik Thomson, BALTIKUM, 1963 m. W. Weidlich Verl. Frankfurt a/M. DM 21.50. 120 psl. 96 nuotraukos.

Po Antro pasaulinio karo vokiečių politinė ir istorinė literatūra yra labai gausi apie Pabaltijo valstybes. Vokiečių politinė istorija negali pamiršti šiuose kraštuose Kryžiuočių ir Kardininkų ordinų viešpatavimo. Pereitais metais pasirodė tos rūšies propagandinė kultūriniai istorinė knyga parašyta Erik Thomson. Įvade yra duota suglausta Estijos, Latvijos ir Lietuvos istorija. Kažkodėl istorinių nuotraukų yra daugiausia skirta Estijai, mažiau Latvijai, — o gal mažiausia Lietuvai.

E. Thomson su tiesa neprasilenkia atpasakodamas paskutinių laikų šių trijų valstybių neteisėtą Sovietų Sąjungos okupaciją ir dabartinę tų tautų pavergimą. Iliustracijos daugiausia iš istorinių statinių, pilių, pajūrio, paminklų. Autorius prie žmonių neapsistoja. Jam svarbu gamtinė geografinė tų kraštų gamta ir vokiečių palikti monumentalūs statiniai. Jis kalba apie ordinų galybę ir kaip miela vokiečių širdžiai tų kraštų gamta, Pabaltijo tautų ramus charakteris ir lyrinė primityvi vietinė tautų kultūra.

Mūsų akademinis jaunimas ir tie, kuriems rūpi mūsų tautos išlikimas ir mūsų grumtynės už savo protėvių žemes turėtų šia knyga ir panašaus turinio knygomis susidomėti, kad galėtų sekti vokiečių inteligentijos aspiracijas į Pabaltijį. Knyga puikiai meniškai išleista. Viršelį puošia Vytauto bažnyčia Kaune.

Iz. M-tė

Kornelijus Bučmys, OFM, "GEGUŽES MENUO", Tėvų pranciškonų leidinys, Brooklyn, N.Y. 1964 m. 104 psl. Kaina \$1.50. Viršelis dail. Vizgirdos.

D. Bindokienė - Brazytė, KETURKOJIS UGNIAGESYS. Iliustravo Zita Sodeikienė. Išleido "Lietuvių Dienų" leidykla, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90020. 1964 m. Kaina \$2. 40 psl. Pusiau kietais viršeliais. 14 didesnių iliustracijų knygelės viduje ir abi dalys viršelio.

Jauna rašytoja D. Brazytė-Bindokienė gerai pažįsta vaikų psichologiją ir moka jiems suprantama kalba papasakoti paklydusio šuniuko nuotykių gyvenimą, jam patekus pas ugniagesius. Gera, taisyklinga literatūrinė kalba, sąmojingi Taškiuko dialogai su

katinu Pelių Pabaisa, su kanarėle, ir su kitais sutiktais draugais ir priešais kelia įdomumą kiekvienam skaitytojui. Knyga su malonumu bus skaitoma suaugusio, tiems klausytojams, kurie patys dar nepaskaito. Tai vienas geriausių leidinių mūsų literatūroje. Gerai tekstą papildė išraiškingi ir kiek groteskiški, humoristiniai Z. Sodeikienės per visą puslapį ar kiek mažesni piešiniai.

K. V. Banaitis, SONATA, D-Minor. Piano & Violin. Published by Izidorius Vosyliūnas, 27 Dimick Street, Somerville 43, Mass., USA.

Smuikininkas Iz. Vosyliūnas rašo: "Labiausiai užmirštas mūsų kultūros baras yra augštoji mūsų muzikos kūryba: simfonijos, simfoninės poemos, kamerinė muzika. Mūsų nepriklausoma valstybė buvo jauna ir neturtinga, gal finansiniai nepajėgė šios srities sutvarkyti, nors ta jauna valstybė išugdė kūrybingų ir stiprių muzikos kūrėjų.

Pasirūpinkime sutelktomis jėgomis išleisti neseniai mirusio Kazio Viktoro Banaičio kūrinius: Sonatą smuikui ir fortepijonui; "Lietuvos idilijos"—trio klarnetui, smuikui ir arfai; Kanonų rinkinį fortepijonui; operos "Juratė ir Kastytis" klavirą ir partitūrą; "200 liaudies dainų".

Propaguokim savo muziką ir kitautėjų tarpe. Muzika yra tarptautinis, bežodis menas, labiausiai tinkamas paskleisti pasaulyje, kuris būtų geras propagandinis ginklas ne vien muzikos pasaulyje, bet ir diplomatinėje kojoje už tautos laisvę".

Vladas Šlaitas, ANTROJE PUSEJE. Išleido "Saltinis" Anglijoje, Londone. Kaina 5 šil. arba \$1. Eileraščių rinkinys, 44 psl.

Modernaus stiliaus ir ryškios minties filosofinio turinio eileraščiai. Eilavimas laisvas. Galima gauti "Saltinio" administracijoje: 21 The Oval, Hackney Rd., London, E. 2, Great Britain.

Viltis — A Folklore Magazine. Leidėjas ir red. V. F. Bielajus, P.O. Box 1226, Denver 1, Colo., USA.

Laiškai Lietuviams. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės bei tautinės kultūros mėn. žurnalas. Red. Kęstutis Trimakas, SJ. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636, USA.

Lietuvos Pajūris, nr. 3-4. Redakcija ir adm.: 5260—10th Ave., Rosemont, Montreal 36, P.Q. Vyr. red. A. Lymantas. Leidžia Maž. Liet. Bičiulių Dr-jos centro valdyba.

Pasaulio Lietuvis. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės centro v-ba.

Lietuviai Vakaruose. Amerikos lietuvių vakarinių pakraščių laikraštis. Adresas: 10431 South Normandie Av., Los Angeles 44, Calif., USA.

Lietuvių Dienos. Gausiai iliustruotas mėn. žurnalas, leidžiamas Los Angel.

Atitaisymas. "Moters" 1964 m. sausio-vasario mėn. numeryje tilpo Gražinos Krivickienės straipsnis "Amerikietės moters teisės ir mes". Jo 10 psl. atspausa: "sakoma, kad Emilija Plateraitė dalyvavo 1963 m. sukilime", o turėtų būti — 1831 m. sukilime — pirmajame Lenkmetyje. Už korektūros klaidą autorę atsiprašome.

Redaktorė

Padėka

Ponia I. RAULINAITIENĖ iš 1907½ Commonwealth Ave., Los Angeles, California, apmokėjo metams "Moters" žurnalo dvi prenumeratas Brazilijos skaitytojoms. Poniai I. Raulinaitienei už šį malonų dėmesį "Moters" administracija nuoširdžiai dėkoja.

Garbės prenumeratos:

Kun. B. Pacevičius, London, Ont.; Abromaitienė O., Lemont, Ohio; Balturukėnienė S., Akron, Ohio; Beinorienė A., Wood Dale, Ill.; Daunienė L., Ottawa, Ont.; Didžiulienė S., Cicero, Ill.; Drangunevičienė D., Philadelphia, Pa.; Morkūnienė I., Toronto, Ont.; Raulinaitienė V., Lake Bluff, Ill.; Skučienė M., Toronto, Ont.

Žurnalui aukojo:

KLK Mot. Dr-jos Delhi skyrius \$50; KLK Mot. Dr-jos Sv. Jono skyrius Toronte \$20; Jonaitienė O., Toronto, Ont., \$5;

po \$2: Ivanauskienė T., Detroit, Mich.; Smailienė A., Toronto, Ont.; Valiukonienė E., Brighton, Mass.; Veisienė E., Philadelphia, Pa.; Zadurskienė S., Langton, Ont.;

po \$1: Andrikytė M., Waterbury, Conn.; Aukštaitė M., Montreal, Que.; Barisienė E., Windsor, Ont.; Barškėtienė E., Chicago, Ill.; Beleskienė B., Chicago, Ill.; Budžinauskienė A., Waterbury, Conn.; Bukaveckienė J., Chicago, Ill.; Bukšnienė S., Omaha, Nebr.; Bumbulienė M. Toronto, Ont.; Čepėnienė A., Chicago, Ill.; Dalindienė V., Toronto, Ont.; Danisevičiūtė O., Brooklyn, N.Y.; Deksnienė A. Hamilton, Ont.; Giedraitienė D., Boston, Mass.; Girdzijauskienė Z., Toronto, Ont.; Grigaliūnienė S., Kenosha, Ill.; Griggs V., Calgary, Alberta; Gudžiauskienė E., Toronto, Ont.; Gurevičienė I., Toronto, Ont.; Jančiauskienė V., Chicago, Ill.; Jankauskienė S., Brooklyn, N.Y.; Jasionytė M., Toronto, Ont.; Jokubaitienė J., Detroit, Mich.; Juknevičienė E., Chicago, Ill.; Kalvaitienė S., Santa Anna, Calif.; Karaitienė V., Chicago, Ill.; Kardelienė E., Montreal, Que.; Karklienė J., Chicago, Ill.; Kutkienė E., Detroit, Mich.; Kutkienė R., Weston, Ont.; Lapkienė J. Chicago, Ill.; Latauskienė B., Hamilton, Ont.; Lekeckienė A., Chicago, Ill.; Mikalauskienė E., Worcester, Conn.; Mogenienė M., Belleville, Ill.; Oželienė Z., Chicago, Ill.; Pakštienė B., Chicago, Ill.; Prapuolenis B., Lemont, Ill.; Rajeckienė Z., New London, N.Y.; Ramanauskienė M., Oakville, Ont.; Rauba L., Grand Rapids, Mich.; Raginienė D., Toronto, Ont.; Renkauskienė T., Toronto, Ont.; Reušienė E., Chicago, Ill.; Rozinskienė P., Detroit, Mich.; Rugienė K., Toronto, Ont.; Salučkienė M., Rockford, Ill.; Šaulienė M., Paterson, N.J.; Skeivienė P. St. Catharines, Ont.; Švedienė V., Toronto, Ont.; Tamošiūnienė P., Cicero, Ill.; Tonkunienė O., Waterbury, Conn.; Urbonienė S., Detroit, Mich.; Valaitienė V., Toronto, Ont.; Vasiliauskienė O., Cleveland, Ohio.